

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Contractus

[Straßburg], nicht nach 24. Aug. 1473

Secunda pars

[urn:nbn:de:bsz:31-333209](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-333209)

ergo labores manuarum nostrarum ut beatissimus **N**ic in presenti
per gratiam et bene fiat nobis in futuro per gloriam **N**on quia gloriam nullus
potest pervenire nisi inventus fuerit scriptus in libro vite **vñ apocē.**
ii. Qui non est in libro vite scriptus missus est in stagnum ignis **S**ume
est liber grandis liber vite qui est christus deus noster ipse est forma vite
nostre lege ergo liber istum et studeas diligenter in eo primo et prin-
cipaliter ut addiscas te subicere creatori tuo in vera obedientia
et obsequantia mandatorum dei. **E**t memoretur fratres karissimi christus ne
perderet obedientiam perdidit vitam ut dicit sanctus bernardus. **E**rgo
primo et principaliter liber noster scilicet christus voluit scribi tanquam incera
ut ostenderet naturalem obedientiam et ductibilitatem respice ergo in
faciem christi tui ut secundo addiscas exemplo eius laborare **E**t acten-
de quantas labores pro te sustinuit et quanto fatigatus fuerit
sudavit sanguineum sudorem non solum pustulas sed etiam vulnera in
manibus et pedibus habuit **S**icut in primis amore et fatiga-
tione cor suum benedictum in cruce lassum fuit et cum magna vo-
ce expiravit predicavit docuit factis verbo et exemplo omnibus for-
maliter fuit laborandi **vñ iob. xiii.** **E**xemplum enim dedi vobis ut quod
admodum ego feci ita et vos faciatis ergo non solum voluit scri-
bi tanquam incera ut ostenderet naturalem obedientiam sed etiam ut osten-
deret se esse lucis materiam **D**icebat ergo **iob. ix.** **Q**uia diu in
mundo sum lux mundi sum gloria **N**on solum autem christus lumen erat in
mundo sed et spiritus usque ad consumationem seculi perfide est cum electis et
est tempus operandi ergo cum lucem habetis credite in lucem et fidem ve-
stram operibus ostendite ut filii lucis sitis **S**tudeatis igitur diligen-
ter in libro nostro vite et ponatis eum ante oculos cordis vestri et le-
gi in eo omnia necessaria salutis tue **N**on quod hortatur dominus. **S**ume
tibi liber grandis et hoc tamen de primo principali.

Secunda pars.

Secunda pars principalis istius materie de contractibus
erit de impignorantibus et victalibus **P**ro quo
sciendum quod christus qui est liber vite quod omnia vivencia per
ipsum facta sunt et sine ipso factum est nichil **Job. i.**

Sciens q[ue] scriptura incera facta delevi p[otes]t deleri **I**do scdo
 voluit scribi tanq[ua]m in pelle alba sc[ilicet] i[n] pergameno vt o[n]deret
 sue nature mundiciaz et vite sanctitacē **C**andor est em̄ lucis
 etne et speculū sine macula dei maiestatis et ymago bonita-
 tis illi[us] **S**api. vii. itelligit **C**andor ē lucis etne i[n] quo videt
 pater **Q**ui videt me videt et p[re]m iob. iiii. **E**t ē speculū sine
 macula qui p[er]t[er]m̄ non fecit nec iuentus est dolus i[n] ore eius
1. pet. ij. **E**t ē etiā ymago bonitatis illius id ē plena rep[re]sen-
 tatio sc[ilicet] sanctissime trinitatis ergo clamat cotidie i[n] missa
Sctūs. **S.** **S.** **E**t quare d[icitur] ter sanctus q[ui] s[ecundum] bona ventura
 tractatu q[ui] vocat luaria bonauen. q[ui] incipit i[n] medio eccle-
 ca. viii **N**oticia dei ē noticia triū p[er]sonar[um] cū vnit[er]e essencie
 vñ tres sunt q[ui] testimoniu[m] dant i[n] celo p[ro] v[er]bum et sp[iritu]s sc[ilicet]s
 et h[ec] tres vnum sunt **E**t sequit[ur] **S**icut i[n] deo eterna ē et[er]ni-
 tas p[er]sonar[um] cū vnit[er]e essencie ita i[n] d[omi]no h[um]ano tres nat[ur]e cū
 vnit[er]e p[er]sone et iste sunt due radices fidei quas qui ignorat
 nichil credit vt corpus aia et deitas **S**anct[us] x[ristu]s sc[ilicet]m̄ hab[et]
 corpus **S**ctūs x[ristu]s **S**anctā h[ab]et aia[m] **S**ctūs x[ristu]s sanctā h[ab]et dei-
 tate[m] **S**ctūs exterius **S**ctūs interius **S**ctūs sup[er]ius **H**ec ille
Ecce t[ri]p[li]cē sanctitatē i[n] x[risto] ap[er]t[ur] q[uo]d non i[n] merito d[icitur] plena
 rep[re]sentatio sc[ilicet] sanctissime trinitatis **C**onsida nūc rogo si potes
 sanctitatez x[risti] qui ē n[ost]r[us] liber vite et tunc repies q[ui] iō voluit
 scribi tanq[ua]m i[n] pelle alba ut o[n]deret nature sue mundiciā et
 vite sanctitatē **D**isce puer dū tempus h[ab]es q[ui] non redit hora
 t[em]p[or]a p[er]tereunt more fluentis aque **E**t sume i[n] lib[er] grandez et
 actende cum studio quō scriptus est tanq[ua]m i[n] p[er]gameno cum
 tribus stulis ferreis **I**n manib[us] et pedibus ad o[n]dendū no-
 bis suam t[ri]p[li]cē sanctitatē sc[ilicet] corp[or]is anime et deitatis et sic
 erectus i[n] alto pulpito sc[ilicet] crucis s[ecundum] h[um]anitatē **P**one igitur
 hunc lib[er] sc[ilicet] x[ristu]m obsecro añ oculos cordis tui i[n] tuere et re-
 spice ut nunq[ua]m recedat de anima tua amarissima passio eius
Hoc ipse cum toto affectu desiderat ergo postq[ua]m dixit illō
Job xiiii. **Q**uis michi det vt exarentur i[n] libro stilo ferreo

Intelligit in cordibus hominum fortis sententia. q. d. Quis michi det
ut scribantur sermones mei stilo ferreo in cordibus hominum tam fortis
sententia ut nunquam recedat de memoria eorum sic ego pro eis stilis
ferreis in manibus et pedibus scriptus et cruci affixus sum ad
manendum cum eis usque ad consumationem seculi Sed posset aliquis di-
cere qui sunt hi sermones quos deo scribere stilo ferreo Ita
fortiter in corde meo ut nunquam recedant de memoria mea responde-
nt alios sermones quos Christus fecit scribere pronunciat istos duos
videlicet vulpes foveas habent et volucres celi mundos filii autem
hominis non habent ubi caput suum reclinet Luc. ix. Et istum versum Christus
dicit. Omnis ex vobis qui non renunciat omnibus que possidet non potest meus
esse discipulus Luc. xiiii. Et quis quilibet fidelis deus habere spiritum in suo
corde hos sermones ad operandum Christo et ad imitandum paupertatem
et tunc eius tamen spiritualiter avari et inclinati ad ista temporalia et mundana
dant istos sermones exarare stilo ferreo et fortis sententia in corda eorum
ne a Christo repellantur Sicut iste ad quem primum sermonem fecit. d.
vulpes foveas habent filii autem tunc Legitur enim ibi quod ambulantes
scilicet Christo cum discipulis et turbis in via dixit quidam ad illum Se-
quar te quocumque ieris Inico. de got. Sic dicitur. gloriose Sequi vole-
bat dominum et fieri eius discipulus ut ei transferretur peccatis faciendi mi-
racula sicut et alijs Christi discipulis et sic per operacionem miraculorum
posset acquirere lucrum ut propter manere gloriam quam intendebat assequi
ex operacione miraculorum dixit ergo domine sequar te quocumque ieris
et ideo ad repellendum istum pravum discipulum videtur Christus exemplo vul-
pis propter fraudulentiam lucrandi quam cupidus intendebat et ex-
emplo volucris propter glorie excellentiam quam inanimiter appetebat
Dixit ergo ad illum vulpes id est intendentes fraudulentius lucrari
dant foveas. id est cordis dolositates et duplicitates et volu-
cres celi id est vane glorie cupidi que admodum volucris in altum vola-
tis sunt corde elati habent mundos id est cogitaciones et affectiones
superbas in quibus morantur sicut aves in mundis suis filii autem hominis
scilicet Christus non habent ubi caput suum reclinet scilicet in talibus id est in frau-
dulentijs et superbijs Et quod fraudulentus et superbus es ideo filius

hominis nō habz fite vbi posset quiescere **Hec** mico. de goē
Ubi sunt mō nobiles nri ficti vani gloriosi et avari q̄ volunt
saluari esse discipuli xpi et a xpo xpiani appellari **Sz** potē
antixpi **U**t dicit **Galfker** qz vulpes sunt ppt astucōz et volu-
cres ppt̄ eoz vanā glāz pmo bñ vulpes dū ipsi cū eoz dolo-
sitate volunt palleare vsurā in detractū eoz subnoie pigno-
ris ergo de illis modo dicendū est **E**t primo i quo statu sunt
Secō de pena eoz sz se nō emendāt et peniteāt. **Q**uantum
ad primū di. **De. de. h.** Qui tenet ppecunia mutuata castra
villas dom2 vineas et huiōi fruct2 expensis deductis in sor-
tem non cōputat cōiter om̄s istacu dampnacōis sunt **P**atec
qz stant in pctō mortali cū manifeste vsurā omittāt **Hec** ille
et **Joh.** de **erfordia** vtusqz iuris doctor in tabula sui iuris
ca. de vsuris lras sic dicit impignore fructus deductis primo
expensis qz null2 casus incuenire pt q̄ hoc genus deductōis
impediat nec tm̄ fruct2 pcepti dnt cōputari i sortē sz etiaz q̄
papi potuerit ca. de pignoratia actioe li. ij **Hec** ille **Hic**
applica vsqz ad dictū aug. vbi dicit filius hoīs non hēt vbi
caput suuz reclinet scz in fide tua. vulpes em̄ foueas hnt in
corde tuo qz dolosus es. volucres celi hnt nidos icorde tuo
qz elat2 es dolosus et elat2 n̄ me seqns quō em̄ dolosus se-
quit simplicitatē **Hec** ille **Hoc** ē qz xps clamauit i cruce. d.
Deus me2 **deus** me2 ut quid dereliquisti me. **Legit** em̄ i **libro**
vite xpi pte et ca. **Sz** qz vna cā fuit quare sic clamauit quia
om̄es discipuli eius tunc exaderant a fide nec non clamauit
exp̄iosi sanguis ta multiplici d̄ pdicōe qz considerauit qz p̄cū
sue redempcōis m̄tōe homibus ingratis annihilari debuit
Hec em̄ **hm̄** **ibñ.** maiorē dolorē ei itulit quā om̄s pene quas
ext̄nsice protulit magnā em̄ p̄cebat̄ exteri2 amaritudinē sz
longo pl2 cruciebat̄ interius ppt̄ nostrā inḡtitudinē **U**nde
hugo iduat eū in cruce sic loquentē **Cerne** hō qd̄ prote pa-
nor vide penas quib2 afficor vide clauos quib2 afodior et
cum sit tant2 dolor exteri2 **I**nt2 tamen planctus ē grauior

h. f. m. e. d.

tam ingratum dūm te expedit **H**ec ibi quasi d. Dum me to-
tum dedi pro te non inuenio tū ite vbi fili2 hois caput suuz
reclinet et qz nullū pētū impunitū **V**ideam2 igit qua pena
tales puniant. **R**ecta ergo scdo de tpla pena mē alias qb2
dñs punit vsurarios s3m mgrm i summa vicioz d vicio vsure
ca. viij. vbi dicit. qz vna pena ē inter alias qz vsurarius non
h3 ptātez restituēdi vsuras suas vult em dñs ut cū re furtiua
cōprehēdat et suspendat **E**t notand qz raro accidit qz vsur-
rarius vsuras restituat qz vel prodig2 est et tū expendit qz
restituere nō p̄t vel auar2 ē et iō non vult restituere vel licz
non sit auar2 vel prodigus tū sibi poca2 placet i elemosinas
c. libras dare qz. c. solidos restituere vñ compatur auarus
cuidā vasi i quo dñ. reponunt hñt. vnū foramē p qz dñ mis-
tunt nec pidē pnt retrahi optz etiaz vas illd ofringi anteqz
retrahent pecunie **S**ic etiā de vsurario **I**lli em de qua hos
buit non restitueret s3 forsitan paupib2 daret nec etiā illud
facit n̄ in morte sua vñ seneca **A**uar2 nunqz bñ facit n̄ in mor-
te **S**z exemplo latronis nullus dz suā pñiaz differre ad mor-
tē qz pñuilegia paucorū non faciunt legē cōem et pauci sunt
qui in morte vere peniteat **N**ā sicut monstruosuz esset qz lu-
pus caudā ouis h̄ret ita monstruosuz esse videt qz vita mala
bono fine claudat **H**ec i vita xpi pte scda ca. lxij. **A**lia per-
na ē qz vsurary et eoz filij sibi i inferno in inuicē maledicent
Dicit p̄ filio maledict2 sis fili qz p̄t te sum i istis tormētis
fui etiā vsurari2 ne tu esses pauper cui ecōuerso dicit filius
p̄mo tu p̄ maledict2 sis non em n̄ male agregasses michi dis-
uicias nō male agregatas obseruasssem eas **N**o hoc p̄t referri
qz legit Ecclia. xij. **D**e p̄re impio q̄runt filij qm̄ p̄t illū sunt
i obprobriū **U**ltima pena vsurarioz erit pena dampnacōis
etne **C**uius magnitudo isnuat Eze. xxij. **U**surā et sup habū
danciā accepisti et auare proxios tuos calūpniaberis mei qz
oblitus es ait dñs de2 **E**cce complosi man2 meas sup auari-
riā tuā quā fecisti. **C**ōplosa manu et nō palma apta p̄cuat

pena vsurarioz

Dñs vsurarium et mento qz ipse manus complosas habuit et non aptas ad paupes hec oia mgr in summa vicioz hic applica **N**unc audi hñm hñmonē qz debes scribere i cor tuū cum stilo ferreo id ē forti snia **O**is ex uobis inqz xps qui n̄ renūciat omibz q̄ possidz non p̄t meus esse discipulz **glō** **H**oc distat int̄ renūciare oibus et relinq̄re oia qd̄ renūciare ouenit omibus q̄ licite vtunt̄ mūdānis q̄ possident vt tñ mente tendāt ad etna **R**elinq̄re tñmodo ē p̄fectoz qui oia t̄palia postponunt et solis et̄nis inherēt **H**ec glō rē **I**dēo kr̄mi **S**i nō possumz oia relinq̄re et in altissima paup̄tate seq̄ xpm q̄ nō habuit vbi caput suū bñdictū reclinaret vt faciūt p̄fecti **R**enūciemz tñ oibus vt nō simus vulpes dolositate et auaricia nec volucres inani glā et supbia **S**z sumz simplices et humiles discipuli xpi bonoz xp̄iam vt sic tñseamz p̄ bona t̄palia qz nō amittamz et̄na et hoc tñ de ip̄ignozatoribz **P**ro maiori declaracōe hz hñmonis scz xpus dicit **O**is ex uobis q̄ non obrenūciat omibus q̄ possidet nō p̄t meus esse discipulz **E**st sciend̄ qz i prima pte vite xpi ca. liiij. **L**egit̄ qz ē duplex disciplinat̄ xpi **U**nus est necessitatis et sic i primitiua eccia omēs dicebant̄ discipuli q̄ nūc dicunt̄ xp̄iam **A**li2 est superoga-
Disciplinam 6 270
tionis quo quis xpm sequit̄ i d̄sily euāgelias **P**rimo disciplina-
tū necessariū ē renūciare oibus q̄tū ad affectū ne q̄s ita afficiat̄ ad bona t̄palia et postponat̄ et̄na et amore t̄paliū sup̄atus ord̄me p̄uerso creaturā diligat sup̄ creatorem. **S**ecdo aut̄ disciplina-
tū necessariū est oia relinq̄re non solum quantū ad affectū h̄ etiā q̄tū ad rē in affectu **S**ic apli oia relinq̄runt p̄ volūtariā paup̄tate **N**ō ergo omēs tenent̄ oia relinq̄re quātū ad affectum n̄ p̄fecti voti q̄ paup̄tatis sunt astricti **O**m̄s vō tenent̄ renūciare omibus quantū ad affectuz ne plus afficiant̄ ad ista quā ad dñm **H**ec in vita xpi applica rē **N**udite ergo vt scribatis cū stilo ferreo forti snia et illū hñmonē xpi i corda v̄ra scz nolite solliciti esse dicētes. **Q**uid manducabimz aut̄ quid bibemz aut̄ quo apiemur **V**bi dicit

Sollitudo

Crisostomus q7 dicitur solliciti esse non inde est q7 opare S; nolite rebus mūdānis mentē affigi attingit em aliq3 opantē nichil sollicitū esse et s3m eundē Si pro necessarijs n̄ optet esse sollicitos qua pena digni erūt q̄ pro supfluis nō dormiunt et aliena rapiūt Nec ille Nota ergo aplm̄ ad roma. viij dicentē Prudencia carnis mors ē glō etna id ē dign2 ē morte etna qui h3 prudentiā carnis qd̄ ē cū studio suo implet q̄ carnis sunt appetēdo bona tpalia quā fugiendo mala et cū naturas rez tm̄ sequit̄ qd̄ est s̄ue pctm̄ hec glō et alexand̄ de alle. di. Qui p̄ prudentiā carnis studiose procurat que sunt carnis morit̄ spūalit̄ Nūc audi q7 di. Idem. de. b. Ois inq7 sollicitudo prouisiua qua q̄s mit̄ se oīno certificare d̄ sufficiēcia rez utilius pro vita sua ex prudentia seculi venit. S; manifestum ē q7 empcō reddituū ad vitā sufficiēciā talē includit Si ergo empcō reddituū ad vitā est sollicitudo prouisiua qua q̄s mit̄ se oīno certificare de sufficiēcia rerū tpaliū q̄ sollicitudo venit ex prudentia carnis Et prudentia carnis ē mors sc3 etna vt dictū ē videat ergo illi i quo statu seu piculo sunt q̄ hnt̄ et procurauerūt sibi tali mō redditus ad vitā Pro iformacōne igit̄ huiōi q̄rit̄ vtz licitū sit emere et vendere reddit2 ad vitā r̄ndet̄ p̄rio q7 nō. Et scdo dicit̄ quo aliquib2 doctozib2 visum ē d̄tranū Et quō vix sine scrupulo eē p̄t̄ illa empcō reddituū ad vitāz eomō quo cōit̄ fieri osuevit r̄ndet̄ igit̄ ad q̄stionē q7 nō est licitū emere et vendere redditus ad vitā probat̄ p̄rio p̄ hem. de opa frēq̄nt̄ in q7 in tali d̄tractu emens timore deficiendi mot2 sollicit2 de vite sue necessarijs sollicitudine superflua quā prohibet dñs Mat. vi. d. Nolite solliciti esse dicētes Quid māduca bim2 aut bibem2 aut quo opiemur. Sūt nāq3 multi tā solliciti ad procurandō tales reddit2 tanto deficiendi timore ac si deus de reb2 hūanis nullā h̄ret prouidenciā vñ glō supra p̄dictuz bonū euāgely est sollicitudo supflua ex vicō hoīm qñ fruct2 et pecuniā plus q7 necesse ē reszuāt et dimissis spūalib2 illis

Vltimū p̄ emere et vendere
ad vitā

p̄ m̄ p̄ sollicitudo

videns

intenti sunt quasi de bonitate dei desperantes et hoc prohibetur vñ subdit. **H**ec em̄ oīa gentes inquirūt id ē hoīes mundani cū sollicitudine imoderata et nimia inquirūt qz magis bona pñcia q̄ futura q̄runt et iō talis sollicitudo facit eos infidelibus filēs. **S**imilit̄ et videns reddit̄ quantū dese ē minus dare cupit de suo q̄ recipit de alieno sperās emptorem min⁹ victur̄ vñ et si p̄t necessitatē hñdi patā pecuniā illō abinico fecit nō sperando ementē minus acceptur̄ tñ si attingit illū cū mori gaudet de illius morte p̄t lucz qd̄ inde sibi prouenit vel si diu cū sup̄ viuit dolet. **I**tē sepe attingit q̄ i tali tractu emēs se fingit deficientē p̄mo aut egritudine et vendēs ex hoc sperat lucz suū et si postea emens apparuerit robustior et longeuior vendens displicencia hz de vita ipsius volens potius eū esse mortuū q̄ viuū et ex vna pte ē deceptō et alia pte inuidia atra proximū et vtrobiqz fit atra p̄ori caritatē ergo illicitū ē emere et vendere reddit̄ ad vitā. **H**ec ē sn̄a hem. opa. ex vna pte. **S**cdo probat qz ille tractus sit illicitus p. **D**e. de. b. q̄ int̄ alia argumenta sic arguit iste tractus de quo agitur est vsurari⁹ igit̄ est illicitus argum̄. probat qz tractus in quo fieret pactum de dando alicui p̄sencialiter vbigra. /c. libras et de recipiendo p̄ vñ ānos silr. c. lib. et. x. vl̄ manifeste esset vsurarius tract⁹ nemo dubitat mō ista quo adesse vsurariū oīno idē videt̄ dare iā. c. lib. subpacto recipiendi in quolibz annorū vite decē lib. rō est qz i hoc cāu dans. x. lib. x. ānis elapsis recipiat vl̄ sortē. x. lib. et nō obstat qz successiue recipiat qz maior vtiqz pietas fieret illi aquo emūt reddit̄. 10. lib. pro. 100. si emens de toto expectaret vsqz ad finē dicti t̄pis scz x. ānoz igit̄ 2c. **A**rguit ulterius tractū emp̄cōis reddit̄ tuū ad vitā accidit spes et expectacō recipiendi vltra sortez igit̄ est vsurarius qz cōiter s̄m doctores **S**ola spes huiōi facit vsurariū s̄ assumptū patet qz apposito t̄pe p̄ quod emens recipiet successiue tantū quantū nunc dat **C**ertū est qz ipse

Juste p̄t
2. ad p̄t d̄m vñ.

2. ad

2. ad qz s̄ vsurari⁹

2. qz vñ p̄t d̄m vñ.

cupit et sperat ultra illud vivere sicut de hoc interrogatus i
dubitante cuilibz confiteretur ergo ois talis sperat plus recipere
quam dedit vñ n̄ ultra tm̄ tps vivere speret quare potest red
ditus emere vellet quam pecuniã suã alicui secure repositam
successive consumere non videtur nec est rō Et eodem mō i hoc
tractu venditor cupit de alieno gratis recipere sperans cito
emptorẽ mortuũ ob hoc em̄ receptis p̄ncipalit̄ pecunijs se ob
ligat ad annuales redditus vt in pluribz reperit Dat etiam
hic tractus multiplicat occasiões peccandi qz desiderando
mortẽ proximi exp̄sse vel interpretatiue et forte non nunq̄ etiaz
mortẽ inferendo Cũ igit̄ hys modis et alijs ex tali cōtractu
plã mala sequantur et pax vel nichil boni in re publica ipsa
erecta lege prohibendũ ẽ et inductũ misericordie sustinendũ
Dec. b. de b. Itẽ pono cãm qz aliqs dedit. 100. florenos
pro decẽ annuatim Tunc q̄ro vel talis recipit x flo. de ipsis
100 vel nõ si sic ergo usurã dicitur qz illi floreni n̄ sunt talis
nate qz produciunt partũ S3 sunt metallũ sterile p̄ b̄m̄ ḡgo.
Querit̄ ergo vtz 100 floreni prompti plus valent q̄ centus
in 10 añis date sic qz oĩ anno decẽ et notũ ẽ qz pecunia ipsa
quantũ ẽ de se non ẽ res vsu fructualis qz si iacerent centum
flo. m̄sta p̄ 10 años nichil produceret dese Si ergo qz de
di 100 promptos plus recipio q̄ dedi etiaz si in centũ annis
reciperẽ omi anno vnum flo. denudis centũ floz. usura erit
quantũcũqz om̄es lucratur sit qz nõ ex pecunie natura sed ex
sua industria lucratur Itẽ nec ex eo p̄t plus recipere qz si floz.
retinuisset plus lucratus fuisset qz non d̄z vendere illd̄ qd̄
non h̄z et p̄t impediri multiplicat̄ ab habendo p̄ b̄m̄ thomã
sc̄da sc̄de. q. lxxviii. argum̄. et isolutiõẽ p̄mi argum̄ti Ter
tio qz illicitus ille tractus sit probat̄ p̄ doctore sollepnem
b. d. gaudano p̄no quolibz suo. q. xxxix. et sc̄do quolibz suo
q. xv. In p̄no quolibz suo. q. xxxix. tractat illã q̄stionẽ vtz
liceat emere redditus ad uitã Et arguit̄ qz non liceat quia
vbicũqz dat̄ min2 sub spe recipiendi maius usura ẽ Dec ẽ em̄

qz m̄lti occasiões peccandi

qz m̄lti occasiões peccandi

qz m̄lti occasiões peccandi

ho p̄no

natura extractus usurary **T**alis vero extractus est huiusmodi/ergo
usurarius est/ergo non licet omnino quod omnis usura illicita est **N**o pro
bacōz format tale argumentū ex dictis et in eadez qōe ubi
dicit quod usus nummi siue pecunie per se est eius distractio seu a
lienacō igitur pro nummi locacōe nichil potest iuste ultra substan
tiā eius recipi quod si fiat ab aliquo ille accipit aliqūd pro quo
nichil dedit et ita cum suo alienū tollit quod est directio extra eq
tatem naturalis iusticie commutative **I**n qua dicitur esse equalitas
comoda in precio dati et recepti **E**t hoc est quod dicit **C**risostomus super
Orat. **E**t elecebat omnes ementes et vendentes **S**uper omnes inquit
mercatores spiritus malos plus maledictus est usurarius quam merca
tor dat illam ut non illam repetit **I**ste autem postquam fenerauerit
et suū iterum repetit tunc alienū tollit cum suo **I**dem si pro cer
ta summa pecunie ab ecclesijs vel comitatibus pensiones acci
pianr ad vitam spe et expectacōe recipiendi aliqūd vlti sorte
Hec enim solū facit usurā quod ultra datū aliqūd sperat sicut quod a
parte dicit ganfredus in summa sua quod inquit de quibusdā qui
dant pecunias ecclesijs et ab eis recipiunt certas possessiones
tenēdo toto tpe vite sue credo dicit ipse quod illicitus est extractus
eo quod diu homines sperant viuere et sic totalit extractantes cre
dunt se amplius percepturos de prouentibus possessionū quā
sit pecunia quod dederūt **S**ola autem spe extractabit viam usurarius
et **E**t subdit **H**. de gaudano **E**sto enim quod faciat usurarius
extractū sub tali pacto **R**ecomodo tibi x lib. et reddas michi
in fine anni duodecim quod si interim moriar nichil reddas alicui
ex parte mea et soror ipsa sit etiam tua **N**unquam est plana usura
propter spem super videndi et amplius percipiendi non obstante du
bio mortis/certe ita extractus ergo ille in quo emuntur reddi
tus ad vitam ut predictū est cum sit inde informis cum isto ut visus
est/simpliat est usurarius nec in aliquo accusat propter dubium
mortis (memento) **S**ed extra ut dicit opponens hoc consulit re
ligiosi viri qui supponunt esse punitores religiosi feminis
ut beginis quod non facerent nisi licitum esset ergo et **R**ndes

refuso p. d. h. e. q. p. p. o.

*De m. t. b. p. b. e. d. a. m. a.
p. r. o. c. e.*

*no gaudano p. d. h. e. d. f. u. e. a. d.
p. r. o. c. e. p. e. d. d. u. s. u. d. p. r.*

cum arguit in contrarium quod scitur viri religiosi et sapientes
dant consilium emendi tales redditus religiosi femis ut begi-
nis **Dico** et firmiter credo quod si tale consilium dant sapientes non
sunt sed ignorantia iuris naturalis in usurario contractu decepti
deceperunt animas primo ut verius credo licet forte aliqui in hoc de-
ceperint in longo tempore non fecerunt nec facient de cetero iam me-
lius instructi et forte licet muliercule ad sui cupiditatis ex-
cusationem tale consilium a religiosis accepisse dicant mendunt in
hoc re. **Hoc totum**. he. de gaudano **Item** in secundo quolibet. q. xv
tractat idem hanc questionem videlicet. u. liceat vendere redditus
ad vitam **Et** arguit quod nullo modo licet vendere redditus ad vi-
tam quod non licet emere redditus ad vitam ut dictum est **Et** eadem est
ratio illiciti emptoris vendentis quam est emptoris ementis quod emens plus
expectat accipere de alieno pro parte successiue quam dedit de suo
sperando diuicius vivere postquam sortem recepit **Et** eadem est ratio ex-
emptoris vendentis expectat enim minus dare de suo pro parte suc-
cessiue quam recipit simul de alieno sperando quod emptor diuicius
morietur quam accepit ultra sortem **Et** subdit dicens **Scio** quod
magnum virum idem sententiam dicitur quod ego scimus quod dixerunt michi
dictum est michi etiam aliquid, quod vidit duas bullas papales im-
petratas contra ementes ad vitam restituendum perceptas
ultra sortem **Probat** igitur ulterius quod illicitum sit vendere reddi-
tus ad vitam. d. quod iusticia quam est moralis virtus medietas quod dicitur
est in se plus et minus certa commutationes et commutationis re-
spondeo facienda hominum inter se ut est mutua commutatio sue commutatione natu-
rali sicut equitate **Nec** indebite subtrahat unum quod addatur
alteri et sic fiat in equales et recedat ab equalitate quam prius
habuerunt inter se quam neutrum alteri ondebatur aliud quam mutuam ca-
ritatis dilectionem **Iuxta** illud quod dicit apostolus **Ad Romanos**, xiiij. **Nemi-**
quicquam debeatis nisi ut in vice diligatis talis enim est equitas siue
equalitas quam dicitur custodiri in mutuis contractibus inter homines et
hoc fit quam neutrum plus recipit quod est alterius quam det de suo **Dico**
igitur quod quod in mutuis contractibus commutationis nullus voluntate

absoluta et sciens plus dare vellet q̄ recipere et si daret qd̄
amō iam coactū se sentiret p̄t necessitatē emēdi alienū vel
vendendi suū uel p̄modū p̄cipet deceptū se intelligeret. q̄
aut̄ a quo q̄s obtinet quasi coactū et ita p̄ extorsioz vel p̄ ei2
nescientiā et ita p̄ deceptioz iniuste obtinet. igit̄ itali c̄tractu
quo q̄s vendit redditus ad vitā intendit minus dare de suo
q̄ accipiat vel acceptur2 ē de alieno sp̄ans ut dictū ē illum
minus victur2. Dicendū ē idē cū eo q̄ dī. Ganfred2 de emen-
tib2 ad vitaz Sic em̄ vt ibidez dictū fuit ganfredus inq̄ q̄
de quibusdā q̄ dant pecuniā ecclesys et ab eis recipiūt cer-
tas possessiōes tenendas tanto tpe vite sue. Credo dī. q̄ il-
licitus sit c̄tract2 eo q̄ hoīes sperant diu viuere et sic talit̄
c̄trahentes credūt se amplius p̄cepturos de prouētib2 pos-
sionū q̄ sit pecuniā q̄ dederūt. Sic non video ego et for-
te non video q̄ decipior et res aliā se h̄z q̄ michi apparet q̄
hic dicendū sit d̄ vendentib2 q̄ hic de ementib2. Quid ergo
inq̄ ganfred2 de quibusdā qui accipiūt pecuniaz et c̄cedūt
certas possessiōes tenendas toto tpe vite illorū a quib2 pe-
cuniā accipiūt. Non video ait quō nō sit illicit2 c̄tractus eo
q̄ hoīes sperant alios cito mori sic talit̄ c̄trahentes credunt
illos minus accepturos de prouentib2 possessionū q̄ sit pe-
cuniā q̄ dederūt vñ et si p̄t necessitatē h̄ndi patā pecuniā
istud ab imāo fecerūt non sperando emētes min2 p̄cepturos
S; si c̄tingat illos cito mori et nūm̄q̄ p̄cipere nō video quo
titulo naturalis iusticie p̄t venditor tenere qd̄ sup̄ ē pro quo
nichil dedit. Non em̄ rōe p̄ accidens dedisset emptor aliqd̄
de suo nisi sperasset se p̄ceptur2 tantundē vel amplius de a-
lieno. Videf̄ ergo q̄ eque licitum sit vendere spe plus p̄cipi-
endi sic emere eadē spe ergo r̄c̄. Incōtrarū est qm̄ facto ap-
probat̄ a multis et rō a nullo cōtradict̄ et non uidef̄ posse
n̄ esset licitū. Dicendū ad hoc q̄ qui illud app̄bat faciēdo ipsi
videant michi videf̄ q̄ p̄niciosum exemplū dant quod vero
addif̄ q̄ uerbo non c̄tradict̄ dicendū ut credo q̄ hoc idō

est quia ad iudicium non deductur et multa per patientiaz
tollerant. **H**ec oia supradicta i duabz proxis qoibz **H**ei. de
gaudano **I**ntellexistis hec oia scz quo **H**. oia dicit illu con
tractu esse illicitu ppe supflua sollicitudine qua prohibz dñs
et cludit qz frequent in emptore e deceptio ex vna pte et i
venditore est invidia ex alia pte atra proximu et utrobiz fit
atra caritate proxi **E**t qz dicit. 1. ioh. iij. Qui no diligit frz
debitor e mortis etne zc **I**ntellexistis ne etiã quo dicit **H**e.
de h. qz ille atractz sit vsurari? et cludit qz pla mala sequã
tur ex hoc atractu et pax vel nichil boni i re publica ergo
ipse recta lege prohibendz e et introductus mime sustinen
dus **S**z ito audistis doctore sollempne **H**. de gaudano **P**ri
mo dicente qz oino illicitu sit emere redditus ad vita **E**t se
cudo eade roe etiã nullo mo licitu esse vendere redditus ad
vita **E**t cludit qz si aliq appbant i atrariu faciendo videãt
ipñ ne dent exemplū pnciosum **P**ro quo nota dictum bñ in
szmoe de quersacoe sancti pauli **S**i inqz xps ppiu sanguinez
dedit in pñu redempconis aiaz nonne tibi videt guiore ab
eo sustinere psecucōz qz sugestione maligna exēplo pncioso
scandalosa actoe avertit abeo aiaz quas redemit et i salute
impedit qz a iudeo qz sanguine illu fudit **H**ec ille **O** vnam
oñs religiosi qui fecerunt votu paupertatis p hoc actendētes
ad pfectoz qz relinqrunt oia ut sapent id e cu roe agnosce
rent picula illius atractus scz reddituū ad vita **E**t itellige
rent qz et quata mala ex tali atractu sequunt **N**e nouissima
provident scz mortē eternā scz multoz ruenciū qz papiūt
pnciosuz exēplū dicentes **S**i esset male factū tales sancti et
devoti religiosiqz viri non facerent vñ **C**riso? nichil intm d
struit ecciam dei sic clericos laycis esse deteriores **E**t si hoc
est vñ quantū putas tūc destruit scandala vita religiosorū
qz plusqz oñs status xpianitatis tendūt ad pfectoz vñ aug?
simplicitē autē fateor caritati vñ corā dño deo nro qui testis
est sup animam meam exquo deo seruire cepi qm sicut illud

Epilogus

Religiosi qui fecerunt
votum paupertatis

difficile sum expertus meliores q̄ qui in monasterio defecerunt
 xxxvii. d. Quantūlibz Sz quid de illis qui dicuntur religiosi
 et non proficiunt neqz sunt pessimi rē. Rñdet qz tales p̄nt eē
 de quibus dicit apoc. iii. Vbi xp̄us ait Scio opa tua qz necqz
 frigidus es necqz calidus vtinā frigidus eēs aut calidus sz qz
 tepidus es et necqz frigidus nec calidus incipia te euomere
 de ore meo glō euomere id ē de censore sanctorū segregare
 Calidus ē qui feruens est in bonis opibus frigidus qui sim
 pliciter desistit a bonis opibus Tepidus qui medio mō se hēt
 intelligit Maior spes ē de frigidis quā de tepidis Et rō qz
 tepidi securi ore recipiunt eo qz aliquid boni agunt et iō se
 non corrigunt Sz frigidi se esse peccatores cognoscūt et qz nō
 bona agūt iō citius auertunt Tepidus euomit qm̄ incerta p̄
 cipitatur et in penitens morit̄ et a consortio sanctorū sepat rē
 applica Si ergo volumz actēdere ad p̄fectōz ut proficiamz
 in religionibz n̄ris vnusquisqz szm̄ professioez sui ord̄is et re
 gule tunc videamz ne peat infirmus in n̄ra scia p̄t̄ quē xp̄s
 mortuus est et potissime ne quis assumet exemplū auaricie sibi
 cū auaricia sit radix oīm maloz Terreat ergo nos fr̄es k̄m̄i
 horribilis sn̄ia xp̄i dicētis De mūdo a scandalis impossibi
 le est vt non veniant scandala verū tñ. vt hoī p̄ qz scandalū
 venit qz quisquis scandalizauerit vnū ex illis pusillis credē
 tibus i me bonū est ei magis si circūdaret mola azimaria col
 la eius vt dimerget̄ in profundū maris Mat. xviii Mat. ix.
 luce. xvij. vbi dicit Criso? Dñs sp̄aliē monet discipulos de nō
 scandalizando qz typum gerebant tam religiosoz qz platoz
 quoz scandalū attm̄ grauius est et piculosius qz eoz factū
 magis trahit̄ in exemplū Caueamz ergo fr̄es k̄m̄i ab illo illi
 cito detractu qz vix sine scrupulo esse p̄t̄ illa emp̄cō reddituz
 ad vitam eo mō quo cōiter fieri cōsuevit vt dicit H. de hass.
 Actende quid dicit aplūs .i. Cor. viii. Si em̄ inquit q̄s vi
 dit eum qui habet sciaz in ydolo recubentē nōne scia eius
 cum sit infirma edificabit̄ ad manducandum ydolachica et

Quom̄

prohibet infirmus in tua conscientia frater propter quod Christus mortuus est
est Sic autem peccantes in fratres et percutientes conscientias ipsorum infirmam
in Christo peccatis quapropter si esca scandalizat fratrem meum non man-
ducabo carnem in eternum ne fratrem meum scandalizem Sic loco as-
simili Si quis viderit eos qui relinquant omnia et tendunt ad per-
fectum propter voluntarie paupertatis votum et obedientie quod castitatis
videntes et ementes redditus ad vitam Ratione conscientia eius cum
sit infirma edificabit ad faciendum talia et prohibet infirmus in eorum
conscientia propter quod Christus mortuus est Sicut autem peccantes in fratres per mala
et scandalosa exempla percutientes conscientias eorum infirmam in Christo pec-
cantis Quapropter si redditus ad vitam vendere vel emere scanda-
lizat fratrem nostrum non habeamus redditus huiusmodi in eternum ne fratrem
nostrum scandalizemus et hoc tamen de proprio scilicet quod illicitum sit emere
vel vendere redditus ad vitam eorum quo communiter fieri consue-
vit etc. Quantum ad hunc scilicet quantum iste contractus aliquo modo licitus
est advertendum quod dicitur deuteronomio .xxv. iuste quod iustum est prosequi
ut vivas et possideas terram quam dominus deus tuus dedit tibi Et
quod hinc aliquos iste contractus scilicet reddituum ad vitam dicitur licitus
sive iustus vide ergo ut iuste prosequaris eum non propter ab usione
ipsorum reddituum sive propter defectum in circumstantiis debitis ipsi
contractus fiat iniustus et usurarius et sic moriatur spiritualiter et
perdas terram celestis glorie daturam tibi a domino deo tuo Pro quo
notandum quod 12. op. ponit talem conclusionem dicens licet contractus
empcionis et venditionis reddituum ad vitam sit frequenter periculosus
tam ementi quam vendenti Non tamen est de se vitiosus seu illicitus
Prima pars conclusionis probata est supra Et secunda pars probatur sic
in tali contractu potest iuxta communitatem hominum estimacionem fieri talis adequa-
cio inter datum et acceptum comparando utrumque ad usum hominum in quibus
nata sunt venire ut exinde nec dampnificat emens nec vendens
primo potest utique lucrum vel aliquid consequatur vel etiam ut exinde
res publica non accipiat detrimentum sed accipiat incrementum
et profectum Et talis adequacio inter datum et acceptum ad hoc
sufficit quod contractus empcionis et venditionis sit iustus et licitus

Quod dicitur redditus ad vitam
ad quod per hunc.

Dummo ibi sint substācialia ad tractū requisita nec intuem
at fraus vel aliqd accidentale qd viciet tractū substāciā
igit illa p̄s clusiois va c̄sequencia nota dese s̄z āncedens p̄z
exdictis in p̄cedenti ca. de tractu quo emunē reddit̄ p̄pe
tui vt supra in prima p̄te p̄ncipali **Nā** in tali tractu p̄t ta
lis fieri adequatio rōe cuius fit tractus iustus et licet̄ igit̄
tur a forozū talis p̄t adequatio fieri in tali tractu vbi emū
tur redditus ad vitā **Hec ille** **Hic** dicit quō tractus reddi
tū p̄petuū debz fieri s̄z in eundē doctozē ut supra signo tali
c. viij **Hoc etiā** probat̄ p̄ doctozē sollemnē m̄gr̄m. h. d̄ gau
dano. viij. quolibz. q. xxiiij. vbi dicit. q̄ pecūia tale q̄ ē in
qua p̄se non cadit emp̄cō et vendicō vt extremū s̄z ut mediū
v̄tūqz **Et iō** v̄bicūqz ut quicūqz tradit̄ pecūia in tractu tā
q̄ extremū non tanq̄ mediū emp̄cōis et venditionis mutuo
tradit̄ ap̄t qd spes accipiendi aliquid pro huiōi pecūie tra
dite procul dubio s̄z in dictū **aug. usura ē q̄ di.** Si feneraue
ris hoī scz si mutuā dederis pecūiā tuā a quo plusq̄ dedisti
expectes nō solū pecūiā s̄z aliquid plusq̄ dedisti **Siue** illō
sit trit. cū siue vinū siue oleū siue q̄libz aliud **Si plusq̄ de**
disti expectes accipe fenerator es et in hoc reproband̄ non
laudandus. **xiiij. q. iij.** Si feneraueris **Si ergo** pecūia nu
da dat̄ et nulla oīno emp̄cō et vendicō intuemat siue vt to
ta simul recipiatur post lapsū t̄pis et aliq̄ amplius de quo
nullus dubitat q̄ sit usura siue vt p̄ quotā singulis āms re
cipiatur intencōe plus recipiendi recepta sorte **Plus** dico re
cipiendi ūel quo p̄se ad vitam suāz vel p̄se vel p̄heredes siue
successores suos ad vitam plurimū aut ad p̄petuū procul du
bio n̄ video q̄ sit usura nec em̄ quo d̄ret emere tales reddi
tur ad vitam q̄ ad p̄petuū n̄ q̄ maior est cupiditas ampli
recipiendi vltra sortem ad p̄petuū q̄ ad vitā **Nec** in rei ve
ritate est emp̄cō licet sic solet applicari **Vt** palliet̄ vicū q̄a
ut dictum est extrema h̄ tractus et obligacōis p̄se sunt pe
cūia simul data et p̄quotas recipiendi sed est purū mutuū

Si enim esset emptio et venditio ut vere posset dici quod pro
data pecunia emerent redditus tunc opteret inuenire con-
tractum alium primo duos contractus circa rem aliam que se extremum na-
ta est esse emptiois et venditiois ut videlicet res illa puta fun-
dus aut mensura terre vel signata et determinata vel indeter-
minata in maiore mensura terre contenta **P**rimo pecunia iusta eman-
tur et deinde pro aliqua quota pecunie annuatim vel ad vitam
vel ad perpetuum reuendatur vel hereditarie concedatur vel quota
huiusmodi a tali emanat cui debetur iure venditiois puta quod fundum aut
mensuram terre vendidit contentam alicui civitatis vel domui religio-
sorum pro certa quota pecunie annuatim in perpetuum reddere aut
dedit perpetuam reservationem sibi pro usu illos redditus. si enim velit
reddere istos vendere et omne ius quod habet in eis licitum est aliam quod
emanat eos nec reputabitur dare pecuniam pro redditibus sed pro iu-
re temporali quod ille habuit in recipiendo sed redditus illos profundo
suo vel perpetuo usu eius **I**ta quod ambo isti in recipiendo illos
reddere reputentur eadem persona et venditio quam fecit primus
reputetur fecisse et scilicet vnum istis duobus modis licet emere red-
ditus siue perpetuos siue ad vitam absque pacto **N**ec emanant red-
ditus nisi in recompensacione alterius rei in qua per venditioem et emptioem
res data ab emente eos commutari potuit ut non proprie emanant
reddere vel pecunia pecunia sed pro re alia vnum in consiliis fa-
ctis ex solo modo contractus vnum licet fieri aliam non licet puta si vnus
vendit fundum suum pro aliqua quota pecunie in perpetuum soluende
vel concedit perpetuam et redimet tandem pro usu et velit aliam con-
cedere pro certa summa pecunie **I**us omne quod habet in recipiendo
illam quotam in perpetuum bene licet emere **S**i vero alius habet fundum consilium
et vult pro tanta summa pecunie eadem obligare fundum suum ad
soluendum in perpetuos redditus equali quotam non licet quod hic nullus
us rei venditio est sed sola obligacio fundi in pignus sed si iste primo
emere fundum ita quod suus esset possit licite concedere vel reuocare
eundem eadem predicta quota in perpetuum vel annuatim recipienda
Hec Henricus de Gaudano doctor sollemnis **I**tem dicit quod emendo

reddicus ad vitā si pecuniā est finis et principiū qz pecuniā;
dat et pecuniā recipit si de hoc scz nuda pecuniā recipiatur
emolimentū siue vsura esse nō p̄t. **Cum** s̄m b̄m thomā sc̄da
sc̄de. q. lxxviii. **Usura** nō aliud ē q̄ recipe d̄ vsu rei e2 vsus
nō distinguit ab ip̄a re vt d̄ vsu pecunie plus q̄ ip̄az pecuniā
teape qz pecuniā de sua natura nō p̄ducit p̄tū s̄ ē metallū
sterile s̄m b̄m **sgo**. Si aut ut dic̄ eḡdi2 talis empcō nō sit
solū in d̄n. Ita qz d̄n. sit sibi finis et p̄ncipiū et etiā medium
s̄ etiā i ips̄is reb2 vsu fructualib2 p̄t eē licitū cū t̄n ibi s̄uen
tur debite circūstācie **Pro** quo sc̄do notād̄ qz ar̄sten. i sum̄a
sua li. iij. ty. ij. arti. v. **Querit** de hys qui emūt ab ecclesijs
vel monasterijs c̄tas possessiōes tenendas tanto tpe vite sue
Ita qz p2 mortē d̄ant ad ecciāz redire **Rūde** s̄m richard:
dū i quodā q̄oe de quod suo quolibz **Talis** d̄tractus ē licit2
dūmō s̄uef̄ in equalitas iuris uafalis **Ad** hoc em̄ qz d̄tract2
empcōis et vendicōis sit licit2 requirit̄ qz m̄t ementē et v̄
dentē eq̄tas iuris nafalis s̄uef̄ q̄ ē qz t̄m valeat res q̄ emif̄
quantū valz id qd̄ pro eo dat̄ et ecōuerso **Hec** t̄n equalitas
magnū latitudinē hz v̄n p̄uersus excessus eq̄tatē illā cor̄rū s̄
pit s̄ tūc t̄m cor̄rūpit eā q̄n ibi est tant2 excessus qz in equa
litas clare ibi videt̄ et talis excessus d̄tractū viciōsuz reddic̄
Et hoc qm̄ t̄m incōspectu dei siue iforo d̄scie v̄n q̄n est citra
dimidiū iusti p̄c̄p̄ q̄nqz etiā iforo iudiciali ut q̄n ē vltra dimi
diū iusti p̄c̄p̄ **Quā** ergo p̄diū aliqd̄ vel aliqd̄ silē emif̄ heredi
tarie vel ad vitaz ementis ē d̄tract2 licitus ex forma sua qz ē
d̄tractus vere empcōis et vendicōis **Et** dico ex forma sui q̄a
posset esse i emēte et vendente itencō corrupta **Est** inq̄ li
ritus si i tanta s̄uef̄ equalitas qz cōpensatis oibus circūstan
cys s̄m rectā rōz d̄siderantis ex oī pte non apparet maifeste
quis scz vendens vel emens h̄eat in illo d̄tractu p̄tē notabi
lit̄ meliorē tūc v̄n2 alii restituere nō tenet̄ quicqd̄ d̄tingit si
v̄o appareat maifeste qz alē h̄eat ibi p̄tē notabilit̄ meliorem
tūc est cōtractus illicitus qz ibi cor̄rūpitur equitas iuris

pecunia d̄n. nō s̄ p̄tē p̄tē

Equi s̄ iuris nō lic

204

naturalis que s̄uari debet inter ementē et vendentem **Hec**
rich. et ouenit cū eo hoc in sumā et ī glō sup ca. icuitate et
iuro sup idē ca. Presumit aut talis venditio fieri in fraudez
vsuraz et illis circūstancys videlicet ex eo q̄ ē modicū p̄ciuz
respectu valoris rei et ex eo q̄ emptor vsurari? eē osueuit ut
eē de emp. et ven. ad nr̄am **Hec Ho. et bñ. ex. e.** Conq̄stus
et etiā exetate et sanitate ex quib? p̄t h̄ri vtz paz vel modi
cū vel multū debeant viuere q̄ s̄m hoc maius vel minus rei
empte p̄ciū t̄z eē in iudicio tñ aīe standū ē ofessioī sue **S̄** ex
anima ofciāz eoz p̄t otrarias p̄sumpcōnes diligent et caute
ne decipiaris **S̄** tñ in tali vendicōe mōasteriū ess̄ deceptū
enormit vel manifeste licet ibi fuerit pura vendicō et recta ī
tencio nec fuit dol? habit? et iō excusef ab usura **Ille** tñ q̄
decipit t̄z remouere decepcoz vel p̄ciū iustū supplēdo vel re
stituēdo p̄cio qd̄ habuit de re vēdita eē de ven. et emp. cuz
dilecti et s̄m rich. ī qōe supradctā qñ excessus notabilis ap
paret manifeste expte ementis siue sit vlē dimidiū iusti p̄ciū
siue cū tenet emens aut p̄ciuz iustū supplere aut totū q̄ vlē
sortē recepit restituere et cōtractū quitare **Quō** vō est expte
vendentis tenet vendens aut illō qd̄ vlē iustū p̄ciuz recepit
restituere aut saltim quitare cōtractū aut dimittere rē emptā
in manu heredis illi? q̄ emerit quousq; de re emptā sortē re
cepit vt qñ p̄diū emerit ad vitā suā et morit̄ anteq̄ sortez re
cepit **Hec rich. et ouenit cū eo tho. ī sumā** Quid de illis q̄
a cōitatib? incuitatū vel monasterys emūt certos redditus
annuos vel certos modios annuos ad vitam suam nunq̄ est
vsura **Respondetur** tenendum est q̄ contractus talis exfor
ma sua licitus dummodo s̄zuetur equalitas iuris naturalis de
qua dictū ē imp̄cedenti qōe hec oīa **Resten** **Et** acordat cū eo
job. ī sumā li. ij. tp. vij. q. xxij. et. xxv. q. xxvij. et. xxxij. et
xxxj. vbi etiā probat quō reddic? ad vitā p̄nt stare vbi inter
alia. q̄ qñ emunt aliq̄ prouent? vel reddic? ad vitāz vendi
toris s̄zuat̄ debitis circūstancys de quibus loquit̄ hic mgr̄.

Handwritten marginal note:
Hec Ho. et bñ. ex. e.
Conq̄stus
et etiā exetate
et sanitate
ex quib? p̄t h̄ri
vtz paz vel modi
cū vel multū
debeant viuere
q̄ s̄m hoc
maius vel minus
rei empte p̄ciū
t̄z eē in iudicio
tñ aīe standū
ē ofessioī sue
S̄ ex anima
ofciāz eoz p̄t
otrarias p̄sumpcōnes
diligent et caute
ne decipiaris
S̄ tñ in tali
vendicōe mōasteriū
ess̄ deceptū
enormit vel
manifeste licet
ibi fuerit pura
vendicō et
recta ī tencio
nec fuit dol?
habit? et iō
excusef ab usura
Ille tñ q̄
decipit t̄z
remouere decepcoz
vel p̄ciū iustū
supplēdo vel
restituēdo
p̄cio qd̄ habuit
de re vēdita
eē de ven. et
emp. cuz dilecti
et s̄m rich. ī
qōe supradctā
qñ excessus
notabilis ap
paret manifeste
expte ementis
siue sit vlē
dimidiū iusti
p̄ciū siue cū
tenet emens
aut p̄ciuz
iustū supplere
aut totū q̄
vlē sortē
recepit
restituere et
cōtractū
quitare Quō
vō est expte
vendentis
tenet vendens
aut illō qd̄
vlē iustū
p̄ciuz
recepit
restituere
aut saltim
quitare
cōtractū
aut dimittere
rē emptā
in manu
heredis
illi? q̄
emerit
quousq;
de re
emptā
sortē
recepit
vt qñ
p̄diū
emerit
ad vitā
suā et
morit̄
anteq̄
sortez
recepit
Hec rich.
et ouenit
cū eo
tho. ī
sumā
Quid
de
illis
q̄
a
cōitatib?
incuitatū
vel
monasterys
emūt
certos
redditus
annuos
vel
certos
modios
annuos
ad
vitam
suam
nunq̄
est
vsura
Respondetur
tenendum
est
q̄
contractus
talis
exforma
sua
licitus
dummodo
s̄zuetur
equalitas
iuris
naturalis
de
qua
dictū
ē
imp̄cedenti
qōe
hec
oīa
Resten
Et
acordat
cū
eo
job.
ī
sumā
li.
ij.
tp.
vij.
q.
xxij.
et.
xxv.
q.
xxvij.
et.
xxxij.
et
xxxj.
vbi
etiā
probat
quō
reddic?
ad
vitā
p̄nt
stare
vbi
inter
alia.
q̄
qñ
emunt
aliq̄
prouent?
vel
reddic?
ad
vitāz
vendi
toris
s̄zuat̄
debitis
circūstancys
de
quibus
loquit̄
hic
mgr̄.

tollerabilius ē h2 empao qz nō est piculū q7 alter desideret mortē alteri? S; vbi emif ad vitā ementis non est tutum ne veditoz desideret mortē emptoris iō em̄ ihibita ē promissio pbende vel bñficy non vacantis et pactū de futā successiōe inhereditate testatoris pactū dico factū qū adhuc viuit nō tamē p̄cise dico mortale eē p̄tīm vendere vel emere ad vitā emētis qz nō iuemo hoc ihabitū dūmō szuent̄ debite circum stācie **Ulricus** aut̄ simpliat̄ dicit q7 credit licitū esse cū emerit q̄s redditus aliquos ad tps vite sue ab eccia vel etiā a priuata p̄sona/et hoc p̄p̄t̄ dubiū dūmō inspectis oib2 circum stācijs szuet̄ ī tali cōtractu equalitas iusticie cōmutatiē vel sal tē non sit tanta inequalitas q7 eccia sit enormit̄ lesa vel maifeste decepta **Nā** sicut si supplebit̄ p̄cū vt supradictis dixit **Raymundo** etiā glō et cōcordat̄ ī hoc cū **Ulrico** ho. v. Certe salua et addit q7 si prauā hñt̄ intencōz purgent̄ scia; videēt̄ quoqz cū hoc satis cōcordare eē ad priuatas p̄sonas **Inno.** et ī glō sup. c. iauitate. **D.** q7 illa dicere satis innuit̄ q7 si aliq̄s p̄certa pecunie quātitate emeret aliq̄z reddituz gram vel vim vel silē p̄petua vel ad tps certū vel ad tps vite vel alie2 alteri2 q7 licitus ē hui2 cōtractus ex forma dūmō iusto p̄cio szm cōem estimacōz p̄cipue si reddit2 cōstitut2 sit an cōtractū siue cōstitut2 fuerat reddit2 ī re puta ī domo vel possessiōe vel alys hui2i **Hec 10.** **Lector** ī sumā cōfessoz li. ij. ty. vij. q. xxx) Ex quo igit̄ iste cōtract2 scz reddituū ad vitā szm p̄dictos doctores ē iustus ī se et licit2 ex forma sua szm de bitas circūstācias vide ergo iuste et licite formalit̄ q7 szm de bitas circūstācias supradictas prosequaris eū nichil em̄ est simpliat̄ et absolute bonū n̄ vestiat̄ debitis cōcōib2 et circū stāncijs vt dicit **Bonauen. xlvj. d.** videlicz si hz et rectitudi nē quo ad deū **Discretōz** quo ad teipm et fructuositatē quo ad proximū vñ bñ ī floz. li. viij. c. lxxxv. **Rectus** inq7 iustus erit si fuerit **rectus discret2 fructuosus** **Rectus** p̄ bonā intē cōnē **Discretus** per mensuram possibilitatis fructuosus per

118 *Discretus fructuosus*
Discretus fructuosus

habendi aliquid de vineis vel agris &c. Ex hoc qd sunt res
 ipsius igit ius hñdi rē vel aliquid de ea surgit ex iustate rei
Hanc autē monasteriū non transfert ī ementē redditus sup
 ipm igit &c. **I**te empco alic? rei vt scz vinee vel domus fact
 ementē hñe ius possidendi illā et vtendi prout vult p̄se et
 primarie ex eo qd empco facit rem illā esse suā et iō non cadit
 empco p̄tio et p̄se ī ius possidendi & hoc ius cōsequit rei
 iustatē qd facit primarie ipa emptio **I**te quid est emi reddi-
 tus vñ? mod? sup bona mōasterij n̄ ipsi? bona p̄ eos quorū
 sunt obligari emente admod? sibi porrigend? vbi nec occurrit
 qd emat? qd nō modi? bladi cū lōge minus valeat qd pecunia
 data nec hoc cōplexū qd ē mediū quolibz āno īppetūū redt ī
 qd hoc infinite pl? valz qd pecunia data igit modi? talis ī
 p̄tabilis ē **S**i leges qdaz scripture dicūt **I**us aliqd cē emp-
 tibile hoc iō dicere p̄nt qd īsepabilit? sequit? rei empcoz nō qd
 empco p̄tante et de p̄se t̄minari possit ī ius ipm/appet ergo
 qd nō licz qui censum emit ad vitā recipe plus qd dedit quia
 aliquis postq? de re emptā t̄m recipit q̄tuz pro ea dedit ad
 huc vlt? licite recipit qd prouenit vel ex fructu vel ex vsu rei
 illius vel ex ingenio quo hñs eā exercendo lucrā? **C**ū ergo
 nullo talimō excusari possit ille qui non recipit pl? qd dedit
 procensu sup aliqd monasteriūz iuste recipit amplius **H**ec
 b. de has. de tractibz. c. xxxij. scdi **D**icit? ergo talis ostra-
 ctatus iustus qd non sunt ibi vera substācia ad iustū ostra-
 ctū requisita **D**icit? etiā iste otractus illicit? ex forma sua si n̄
 fuerit ibi equalitas iuris naf alis qd scz s̄m rich. ē qd t̄m valeat
 at res qd emit? q̄tū valet illd qd pro ea dat? et ecōuerso **R**d
 probatur p̄ sanctū tho. scda scde. q. lxxvij. vbi sic arguit. d̄z
Odat. vii. **O**ia q̄cunqz vultis ut faciāt vobis hoies et vos fa-
 cite illis **S**z nullus vult sibi rem vendi carius qd valet &c sic
 cōuerso nullus vult rē vilius emi ab eo qd valeat ergo nul-
 lus d̄z ab alē vilius emere rē qd valeat qd si uel p̄cauz p̄cedat
 p̄re cū tolletur iusticie equalitas siue equalitas iuris naf alis

20

2 d d / illius 6

et ideo s̄m sc̄m̄ t̄ho . carius vendere et vilius emere rem q̄
valeat ē s̄m se iūstū et illicitū et s̄m rich. **Q**ñ i contractu red
dituū ad vitā ē tant⁹ excessus q̄ ibi equalitas iuris natura
lis clare videt̄ tūc talis excessus contractū viciosum reddit et
sic ex forma sua erit illicit⁹ igit̄ tali mō emere et vēdere red
ditus ad vitā iūstū et illicitū ē rē. Videamus ergo sc̄do
quō iste contractus in se sit iustus et ex forma sua licit⁹ Pro
quo notand⁹ q̄ iste contract⁹ d̄r iustus in se si sunt ibi substācia
lia ad contractū requisita ita q̄ pecunia non sit extremū s̄ me
diū empcōis et vendicōis v̄bigra **V**endā ē aḡr meū pro iu
sto p̄cio postea tu potes michi vel alii reuendere eū pro ali
qua quota pecunie recipiende ānuatim vel ad vitā vel ad p̄
petuū vel hereditarie cedere et tūc s̄m mod⁹ et formā red
dituū p̄nt taxari quote pecunie ānuatī recipiende et postea
alius vult a te redditus tuos quos de agro q̄ fuit me⁹ non
tuus rē emere et dat ē iūstū p̄ciū pro oī iure tuo qd̄ habes i
me rōe p̄dictoy reddituū licet ē vendere istos redditos sibi
et om̄e ius qd̄ hēs i eis et licitū ē alii q̄ emat eos nee repu
tabit̄ dare pecuniā pro redditibus s̄ pro iure tpali qd̄ tu ha
buiſti in recipiēdo s̄ reddit⁹ illos pro agro tuo q̄ fuit meus
ita q̄ vos ambo tu et ille q̄ emit a te ius tuum in recipiēdo il
los redditus reputē ead̄ p̄sona et vendicō; vel ccessiō; quā
tu fecisti michi sc̄z agrū tuū qui fuit me⁹ pro ānuis censibus
reputet̄ fecisse et alter et istis duob⁹ mōis licz emere reddi
tus siue p̄petuos siue ad ad vitā absq; p̄tō qz d̄r contractus iu
stus in se s̄m h. de gaudano **S**z q̄ etiā sit licit⁹ ex forma sua
tūc actende qd̄ dī. **Rich.** **Q**ñ inq; p̄diū aliqd̄ vel aliqd̄ silē
emit̄ hereditarie vel ad vitā ementis ē contract⁹ licit⁹ ex for
ma sua qz est contract⁹ vere empcōis et vendicōis et dico ex
forma sua qz poss; emente et vendente eē corrupta itencio ē
inq; licit⁹ si itanta s̄uet̄ equalitas iuris naf̄alis q̄ cōpen
satis oībus circūstancys s̄m rectā rōz cōsiderantis ex oī pte n̄
appet manifeste q̄s sc̄z vendens vel emens hēat in illo con

266 & l. 11. q. 1.

tractu pte notabiliter meliore **Hec ille** Et sic s^m doctores qⁿ
 in isto contractu seruet contract² iuris naturalis q^d est s^m
 scriptura sacra **Oia** quacūq³ vultis ut faciāt vobis hoīes et
 vos eadē facite illis hec ē em̄ lex et p^hē Mat. vii. thob. iiii.
 d^r **Quod** ab alio oderis fieri tibi vide ne alii tu aliqⁿ facias
Sz vnusquisq³ odit decipi ab alio in contractib² ergo null² d^r
 alim decipe et sic s^uaf equalitas iuris naturalis q^ā facit cō
 tractū emp^cois et vendicōis reddituū ad vitā licitū exfor
 ma sua **Et nota s^m. b. de hall.** Si res sine negligentia pos
 fidētis vel ipa prohibere nō potentes desinit esse aut i utilis
 fiat vel auferat census n̄ poterit amplius exigi iuste ab alio
 q^ā ipm dare dsuevit rō ē q^z obligacō ad censum cadit p^{ri}arie
 in rem in qua dsitūnt et nō in psonā possidentis **Hec ille p^r**
 ergo q^z si ager de quo hēs reddit² vt dictū ē patit² damnū
 in pte vel in toto sⁿ negligentia mea vel si peat q^z t² peat vel
 illi q^ā accipit annū census n̄ michi alias eēt contract² illicit² q^ā
 quilib² talis contract² ē illicit² vbi vn² strahencā expectat so
 lū damnū et lucy nō alit² vō vniformitē sp recipit pensio^z suas
 certā ānuatū q^d probat² p ioh. rod. et monald² et ioh. isuma
 li. ij. tp. vij. q. xxix. qui dicit. **Quid** de illis qui a cōitatib²
 ciuitatū vel monasterijs emūt cōtos annuos reddit² vel cōtos
 modios ānuos ad vitā suā nunq³ ē vsura r̄ndet s^m glō ibid²
 solū vbi patus emere nō ē vsura exforma contract² cū tñ hui²
 reddit² annu² psonalis sit siue bursalis nō p^dialis. **Credo**
 lic² quid legisse dicūt strariū q^z illicit² est contract² cū quia
 vēditōr de facile posset desidare mortē emptoris vt sic libe
 ratus ess² cū q^z nullū ē emptoris piculuz destilitatē terre
 aut tēpestatib² q^ā solent fructus terre iam patas admessem
 aliqⁿ destruere q^d piculū emptoris p^dioy sustinet aliqⁿ in
 tñ q^z etiā expensas laboris aliquib² annis āmittunt **Primū**
 scz desidare de liberato aīo mortē proxi est cōtra qⁿtū p^{re}cep
 tū decalogi v² d^r nō occides exo. ij. deutro. v. di. glō re vel
 volūtate v² dicūt doctores q^z cōtra illō p^{re}ceptū peccat q^z odit

no no

rem q^z
 tu red
 tura
 dit et
 e red
 scō
 Pro
 tacia
 sz me
 roiu
 o alit
 ad p
 red
 oftea
 non
 bes i
 sibi
 epus
 u ha
 neus
 do il
 quā
 bus
 ddi
 is iū
 sua
 silē
 for
 o ep
 no ē
 pen
 pte n̄
 con

proximum et qui vult aptat et desiderat sibi mortē de hoc
intelligitur illud .1. iob. iij. Omnis qui odit fratrem suū ho-
micida est et satis quā oīs homicida nō hz vitam eternā in se
manentē glō ibid et sibi vives in sanctos cernit in ppetuū
tū cū Capn damnabit. q7 aut reddituū venditores ad vitaz
facile desiderāt mortē emptoris legit i li. experientie rē Sed
szm scz q7 nullū ē emptoris piculū p̄t directe esse dē illud .1.
pet. ii. vbi monet omnes fideles vitare auariā et ut totā cu-
ram suā in deū proiciant. d. Omne sollicitudinē vraz proiciē-
tes in eū quā ipsi cura ē de vobis Sapie. vi. Pusillū et mag-
nū ipse fecit et equalit cura ē ei de oībus Videat ergo talis
emptor qui oīno vult certus eē de vite necessarijs et nō sub-
mittere se aliquo piculo q7 nō sit fili? dēfidentie et ne talis
provisua sollicitudo qua mētē se oīno cōficare de sufficiētia
reꝝ tpaliū pro vita sua veniat exprudētia carnis q̄ si sic tūc
mōtē spūaliē vñ ad ho. viij. Prudētia carnis mors est glā
etna id ē dign? ē morte etna q̄ hz prudētiaz carnis qd ē cuz
studio si illa implet q̄ carnis sunt appetēdo bona tpalia q̄ fu-
giendo mala hec glō Sz p̄dictū dtractū occludit ludericus
ex de empcoe et ven. d. In hoc cāu mgr h. de gaudano. d.
q7 si quis dat pecuniā communitati vt tantundē recipiet ab
illa ānuatim ad vitā vel ppetuo spēs vlure ē Secus si trāsfe-
rat aliqs hereditatē suam ad alios et sibi reszuet vsu fructū
ad vitā et pro ipso recipit aliquā summā pecunie ab illo in qz
hereditas translata ē qz licitū ē Et sic szm doctores istos cō-
tractus iste dē in se iustus si sunt ibi substācialia ad dtractuz
requisita et dē licitus ex forma sua dūmō szuet ibi equalitas
iuris naf alis et sic hēs primū necessariū mtencōi scz res id ē
qd mtēdas Nūc q̄tū ad szm narra t mgr sen. quarto notand
scdi aug. dicentē ea quippe opa hoīm si cās habuerēt bonas
vel malas nūc sunt bona nūc sunt mala q̄ nō sunt p se pētā sic
victū p̄bere paupib? bonū ē si fit cā misericordie et recta fide
et ocubit? diugalis fit cā geñandi si fide ea fiat vt gignantē

11. q. 7. m. d. c. 11.

regenerandi hec rursus mala sunt si malas habeant cas vel
 ut si iactancie ca pascit paup Aut lasciuie ca cu vxore ocubif
 aut filij genant no vt deo sz vt dyabulo nutant **Hec** ille er
 go non suffiat bonu facere n illd qd bonu e bn fiat et recta i
 tencoe adqua non solu requirit ut res sit bona id e quid m
 tendas sz etia bona ca id e apte quid **Oia** em hois opa szm i
 tentione et cam indicant bona vel mala exceptis hys q pse
 mala sunt id e q no sine puaricacoe fieri neqant ut di. mgi
 inter tu ibid **Ex** quo igit bes quid intendas qz iste otractus
 dz licitus iustus mse et ex sua forma szm debitas circustacias
 licit? ergo tu vis emere vel vendere tales redditus ad vita
 sic **Tuc** optz qz iste actus iust? fiat scire cam et apte quid di
 co ergo apte qd vis emere redditu amore ocy ut necessarioru
 copia sine aia et labore vita pntez transfigere possz no licet
 qz szm **ibid**. Nos oms accepim? illa sniam in ada in quo oms
 peccauim? insudore vult? tui vleseris pane tuo ita qz tam
 layci qz clerici et religiosi vnusquisqz szm statū suuz dz labor
 rare null? e exemptus du sine exemptoe oms in ada pecca
 uim? **Nec** etiam ea intencoe debem? laborare vt in vno die
 vel ano vellem? lucrari de istis rebus tpalib? intm inoao et
 sine labore vita nraz trasfigerem? **Qua** apte dñs no solu dixit
In sudore vultus tui vleseris pane tuo sz etia addidit illud
 dicēs **Donec** reuertaris in terra de qua assumpt? es qz pul
 vis es et in puluerē reuertens **Gen. iii.** **Ex** hoc innuit qz no
 solu debem? p vnu die vel aliquos anos laborare sz cunctis
 diebus vite nre **Dicit** igit ibid **In** laborib? comedes ea cum
 ctis diebus vite tue si saltis sanus et aptus es ad laborand
 qz in firmis et debilibus no e lex imposita et illi hnt se exer
 cere i pacia in qua possidebūt aias suas **Sz** sanis et adultis
 oibusqz roe vtentibus snia illa data qz debet laborare vnus
 quisqz szm vocaco? sua et non ocari qz vnilhel. lugvuien. in
 sumā vitioz de vicio ac adie ca. xv. di. qz ociosus facit locuz
 dyabulo oera illud appli **Nolite** dyabulo locum dare **Vnde**

Expositio M. Dm. Luciani

in pte oau emendi sunt

laborand dei act

videtur dyaboli societatem amare apud hominē occupatus
 non hz dyabolus v̄ posset eē qz res pfecte occupata non ē cas
 par alic2 rei Ido di. Jere. Semp aliq2 homi opis facto ut
 te dyabo2 iueniat occupatū Ex hoc v̄o qd aliquis dyabulo
in se locū facit iā est idign2 oī loco p̄terq̄ inferno vñ pp̄i2 lo
cus ociosus ē infern2 sicut et dyaboli Ad sic p̄t oñdi Constat
qz ociosus celo nō recipiet celum em̄ merces erit tm̄ eoz qui
opary fuerint vñ mat. x. Voca oparios et redde eis merces
dē In padysso trestri etiā nō recipiet vnde gen. ij Tulit dñs
deus hoiez et posuit eā in padysso voluptatis vt oparet In
purgatorio etiā nō recipiet vñ i ps In labore hoim nō sunt
et cū hoibus non flagellabunt Ociosi nō laborāt cū hoibus
i mundo et iō nō flagellabunt cū hoibus in purgatorio s3 cū
demomib2 i inferno Ociosus etiā indignus ē eē in mūdo isto
vñ luc. xij. Deficulnea sterili succinde eā vt quid etiā tram
occupat relinquit ergo qz solū inferni digni sunt ociosi hec
vuilhel. Idarco nō licz te emere reddit2 ad vitā ad ocand
si saltē n̄ vis itrare i infernū Secdo pp̄t quid vis ergo emere
seu h̄re reddit2 ad vitā pp̄t voluptatē corpis Nō licet qz vt
di. jero2 sup Osee Voluptas i faciasibis ē et q̄to magis ca
pit tāto plus vtentib2 se famē creat p̄mo qui solū emit red
ditus seu procurat sibi necessaria h2 vite pp̄t voluptatē car
nis ē iniust2 et vix euadit eternā damnacōz Vñ glō sup illd
Ro. viij. Qui s3m carnē sunt q̄ carnis sunt sapiūt vbi di. glō
vere ābulans s3m carnē nō est iust2 qz nec etiā ille q̄ ē s3m eā
et hoc ē q̄ em̄ s3m carnē id ē q̄ mente consencūt carm̄ nō sunt
iusti Cur nō qz sapiūt ea q̄ carnis sunt id ē intenti et curiosi
sunt i carnalib2 carnalia prosūmis bonis ocupiscentes qd re
pugnat iusticie hec glō Sup quo etiā di. alexand̄ de allez.
fuga damnacōis inq̄ nō ē illis q̄ sapiūt q̄ sunt carnis s3 ma
gis q̄ sunt spūs. s3 illi q̄ ambulāt s3m carnē sapiūt q̄ sunt car
nis ergo nō effugiūt damnacōz Et hoc ē qd di. lra Qui em̄
s3m carnē id ē q̄ mente consencūt carm̄ nō effugiūt eternam

no pp̄t voluptatē corpis

dampnationē qz q̄ sunt carnis sapiūt ponētes finē suū in car
nē d̄cupiscēdo carnalia profum̄is bonis qd̄ ē d̄struū iusticiā
qz summū bonū nulli bono d̄z p̄p̄om̄. **Hec ille Ergo** pp̄t hūc
finē sc̄z carnis voluptatē emere reddit? ad vitā oīno nō licz
Si em̄ s̄m carnē vixeritis seq̄ndo eius voluptates moriem̄
sc̄z morte sp̄uali vt di. alex. **Dico ergo. iij.** pp̄t quid vis h̄re
reddit? ad vitā **Nō** augend̄ diuitias nō licz **Nā** qui volunt
diuites fieri iacūt itēptacōz et laqueū dyaboli et desider
ria multa et iutilia et nociua q̄ mergunt hoīes in iterituz et
prodicōz. 1. ad th̄y. in glō. **Nō** est em̄ genus mali qd̄ nō excu
piditate aliq̄n proueniat qz radix oīm maloz est cupiditas
p̄mo b̄n̄ d̄z Ecc̄ia. x. nichil iniqui? q̄ pecuniā amare **Hic em̄**
et aīam suā venalē h̄z qz in vita sua proiciet intima sua itelli
ḡt̄ intent? vili lucto proiciet itima id ē vtutes pp̄t qd̄ vnil
helm? lugd̄. de vicio auaricie ca. xvi. di. **Quarū** eē insanū et
in ista insana vno mō p̄t cōdi p̄ hoc qz volūtari? vadit sub
mergere se **Singulis** dieb? facit dietā vnā in infernuz quis
adio sapiēs ē qui insan? reputari possit si requirit? quo eat
r̄ndeat vado me submergere vel suspendere **Hec aut̄** r̄ndere
p̄t quicūqz ē in mortali pctō vadit em̄ submergere in abyssuz
inferni qd̄ ē sumā stulticia sic sapia sumā ē in padysuz ire vñ
ecc̄ia. vi. **Quid** h̄z amplius a stulto sapiens et qd̄ paup̄ nisi
vt pat̄ illd̄ illuc v̄ est vita hec ille **Nōne** x̄ps qui ē veritas di
cit Luc. xvij. **Quā** difficile q̄ pecunias h̄nt regnū dei intrā
būt vbi di. Nico. de got. **Difficile** q̄ pecunias h̄nt in regnū
dei intrābūt m̄q̄ difficile di. nō impossibile qz q̄ h̄z diuitias
p̄t eas d̄tempnere s̄z certe hoc ē difficile iō difficile ē esse di
uitē et eē sine pctō tuus ergo ē nec amare nec h̄re diuitias
nā h̄re et nō amare piculosuz Ecc̄i. xxxi. **Beat?** diues qui in
uentus ē sine macula et q̄ p̄ aux nō abyt nec sp̄auit ipecu
nie thesauris **Quis** ē hic et laudabim? eū amare et non h̄re
infructuosuz ē ecc̄ia. v. **Qui** amat diuitias fruct? nō cupiet
ex eis et ergo vanitas amare et h̄re piculosuz ē Johānis. v.

Agite nunc diuites **P**lorate vllulantes in miseris vestris q̄
aduement vobis et sequit̄ p̄ pauca thaurisatis vobis irā in
nouissimis dieb? **N**ec amare nec h̄re p̄fectū ē prouer. iij. mē
dicatē et diuicias ne dederis michi t̄bue t̄m victui meo ne
cessaria ne forte satiatus illiciar ad negand̄ et dicā **Q**uis ē
d̄ns et egestate sp̄llus furet et piurē nom̄ dei mei **Q**ui pe
cunias h̄nt id ē cū amore at̄ deū possident tales difficile est
itrare in regnū dei **S**z q̄ h̄nt cū amore supra deuz tales non
solū est difficile est intrare in regnū dei v̄n iero? **D**ifficile ē
p̄mo impossibile ut p̄ntib? et futuris q̄s fruat̄ bonis vt hic
ventrē ibi mentē impleat vt de delicis ad delicias transeat
vt in utroq; sclō prim? et i celo et in tra appeat glōsus v̄n q̄
sic diues morit̄ in iferno cū diuite sepelit̄ **H**ec mico. d̄ gof.
Idarco ad augend̄ diuicias nō licet emere reddi? ad vitā
Quarto pp̄t q̄d vis emere tales reddi? ad defraudend̄ he
redes tuos bonis tuis qz nō hēs pueros **T**ūc actende q̄d di
cit **sanct? tho.** inquadā q̄oe de q̄olib; vt recitat **job.** in sumā
ofelloz li. ij. ty. v. q. lxxxij. **V**bi sic habet. qz si pp̄mā in
digerēt illa hereditate idigentia manifesta tūc tenet̄ eis q̄s
dimittere hereditatē illaz nisi essent mali et huiōi bonis in
digni tenent̄ inq̄ ex debito honoris p̄ntele qz cui p̄cipitur
honorare p̄res et m̄res p̄cipit̄ etiā honorare p̄ntelā i h̄ys q̄
p̄tinēt ad p̄ntelā **S**i aut̄ non idigēt manifeste p̄t refundi i
alio dicēte saluatore **D**a paupibus et seq̄re me **H**ec ille **E**x
dictis nota duo documta **P**rimū qz si nō hēs pueros aut pa
rentes s; heredes collaterales et isti sunt oppulentes seu nō
idigentes vel sunt mali et i obediētes mādatis dei et eccie
zē **T**ūc licz ē corpus et substācia; dare ad vnuz hospitale seu
domū pegrinoz **I**ta t̄n qz cū corpe h̄uias infirmis i m̄stran
do et cū tua substācia eas abando et sic possis h̄re etiā ali
qualē securitatē s; m̄ diuinā prouidenciā de necessarijs hui?
vite et̄ne cū in iudice extremo ē dicef̄ cū aly electis q̄ erūt
ad dextrā regis **S**itui ifirm? erā et visitastis me p̄mo non

in p̄ fraudand̄ h̄redes.

in p̄ fraudand̄ h̄redes.

solum uisitastis sed quicquid habuistis temporaliter scilicet corpus et res
corpales seu temporales dedistis michi Venite ergo benedicti patris
mei possidete patrum uobis regnum a constitutione mundi mat. xxv.
Secundum documentum est quod si heredes tui collatores sunt boni
et deum timentes et aliqua indigentes et tu malus es in obediens
dei mandatis et sancte matris ecclesie superbus uice et rixosus et in-
uidus quod contra proximum tuum Hoc uidentes heredes tui dispi-
cet eis uita tua pessima Et ingratitude tua erga patrem matrem
et deum totius solacionis ab hominibus societate tua fugiunt Nolunt
est adulare in superbia tua. **D. Gnod Junckherr. Gnode** frovve
gnode. pecunia inanis cuius non sunt reuerentie non tamen non audet
desentire pompositatibus tuis quod timet deum **Abhorret** gerere
inimicitias tecum contra proximum quod tu odisti scilicet quod omnes qui odit
fratrem suum homicida est et omnes homicida non habet uitam eternam in se ma-
nentem. **1. iob. iij.** Ergo potius uolunt perdere amicitiam tuam
et renuacare omnibus tuis quam preterire preceptum dei de proxi dilec-
tione et perdere uitam eternam **Idcirco** inanis querere de eis
di. cognati mei percipiunt me nunquam ostendunt se amicos nec fa-
ciunt michi aliquam reuerentiam **Et** quo non curant perdere ami-
ciciam meam **Idcirco** nunquam tamen gaudebunt de bonis meis sic cre-
dunt siue estimant ergo uolo emere redditus ad uitam ut satis
habeam dum uixero et ut nunquam pro morte mea inueniant unum obu-
lum **Non** sic impij non sic **Non** enim licet tali intentione emere reddi-
tus ad uitam **Et** uultis uincere in malo bonum quod est directe con-
tra illud ad **Rom. xij. v di. apulus** **Noli** uincere a malo sed uince in
bono malum **Uidete** karissimi quanta perversitas est ista **Illi** enim sunt
boni timentes deum odiantes malum adherentes bono. **Sed** isti
e contrario pessimi superbi auari inuidi preceptis dei inobediens con-
tempnentes mandato sancte matris ecclesie nichil curantes nisi de
uacitate habet mundi odiantes bonum adherentes malo **Et** quod illi
boni nolunt desentire actibus eorum pessimis cum enim pari pena fa-
cientes et desentientes comprehendunt. **xvi. q. iij.** Omnis ideo isti sen-
su reprobi ex qua perversa uindicta intendunt eos exhereditare

bonis ipsorum et emere redditus ad vitam Non licet quod ex debi-
to penite honoris tenet eis hereditas ut dicitur. Sectus tho. v
supra aut vis emere prebendam in hospitali vel domo peregrinorum
seu alibi ita quod post mortem tuam omnia bona tua maneant ibi Et si
hoc facis contra iudicium ut heredes tui nichil habebunt de bonis
tuis nec aliquam humanitatem condonis cum corpore infirmis siue peregrinis
et letificas eas de tua substantia immo potius defraudas eos
elemosinis suis quibus darent ipsi infirmi et pauperes ac debiles su-
stentari tu sustentas corpus tuum peccabile quod tu deuoras pullos
et alia delicata fercula de quibus ipsi darent recreari scilicet inten-
tionem eorum que talia dederunt ac constituerunt **Sed** procholor optet
ipsum infirmos qui vix lac possunt deglutire comedere olera et ras-
pulas quibus tu non es dignus vestimenta propter peccata tua quod ut dicitur augustinus
Petrus non est dignus pane quo vestitur **Sed** quod dicitur talibus ab-
equissimo iudice in extremo iudicio cum erunt collocati a sum-
mistris dicitur inquit eis a iudice strenuissimo discedite a me ma-
ledicti in ignem eternum que patus est dyabulo et angelis et quod non
solum non dedistis manducare et bibere primo etiam depredastis me
in membris meis scilicet pauperibus infirmis cibo delicato et potu nec
non exliuore iudicium exhereditastis fideles suos meos quod no-
luerunt sentire peccatis vestris propterea hec dicit dominus deus ut scri-
bitur psalms lxxv ecce serui mei comedent et vos esuritis ecce serui mei
bibent et vos siccietis ecce serui mei letabunt et vos confundentur
Ecce serui mei laudabunt per ultionem cordis et vos clamabi-
tis pro dolore cordis et pro contritione spiritus vllulabitis **Hec** ille et
ibunt hic in supplicium eternum iusti autem in vitam eternam seu dare mat.
xxv. **Ideo** in tali intentione non licet emere redditus ad vitam seu
dare corpus et substantiam ad hospitalia etc **Quia** dicitur quicumque
agunt homines intentio iudicat omnes propter quod igitur vis emere census
ad vitam forte ut ex occulto dei iudicio pecunia tua tecum solus
sit in iudicio **Si** enim illa quota pecunie cum qua intendis emere
istos redditus est male acquisita **Tunc** ex speciali gratia misericors deus
ne heredes tui fiant tecum filii eterne damnationis si talia male

aquisita venirent hereditarie ad eos et scient non restitue-
rent pmittit te tales reddit? emere vt tecu moriant ne veni-
ant ad heredes tuos vn̄ vvilhel. lugd̄ de vicio vsure ca. v.
Depena qua dñs punit vsurarios di. q? vna p̄ea vsurary ē q? *pena q? vsurary*
hereditas ipsi? n̄ tñsit usq? ad tñu herede vn̄ Ecci. xxi. q? edi-
ficat domū suā ipendys alieis q̄st q? colligit lapides suos i
hyeme Edificaū em̄ qd̄ fit in hyeme cito ruit Sic diuicie ma-
le acq̄site cito dilabūf̄ hec ille/et reuera timend̄ ē q? sint nō
nulli qui symonace aut in fraudē vsurarū vel alyp pessimis
modis agregauerūt pecunias et cū hoc irritauerūt dñm deū
intm̄ q? iusto dei iudicō ita indurati sunt q? nō p̄nt restitue-
re q? nolūt et iō ne heredes taliū eand̄ dānacōz incurrāt p̄
misericordiaz et de? ton? solacōis q? nō letat̄ impdicōe mo-
rienciū p̄suat electos suos a dtagione iniustaz rez male ac-
quisitaz et pmittit vt tales idurati aliqui emūt reddit? ad
vitā vt illa pecunia male acq̄sita moriat̄ cū eis vt pecunia il-
la cū eis solū sit impdicōz Et ad hoc p̄t exponi illd̄ qd̄ dicit
alexand̄ de alle? Sup̄ illd̄ ad ro. xi. Quā incomphensibilia
sunt iudicia ei? scz dei et iuestigabiles vie ei? vbi sic ait qd̄
vocat aplūs iudicia dicend̄ q? iudicuz vocat̄ dei dispositio
vn̄ haymo Iudicia dei dispositōes sunt de oib? reb? quib?
nunc istos eligit nūc istos abiat de quib? in ps̄ Iudicia tua
abyssus multa Quid vocat vie dñi Ad hoc rñdz aug? de ci-
ui. xxi. Vie dñi sunt de quib? dz̄ in ps̄ q? vniuerse dñi miszi-
cordia et veritas et hec sunt iuestigabiles qm̄ cui? vult mi-
seret̄ nō i iusticia s; misericordie grā Et q? vult idurat nō in
iquitate s; veritate hec ille Notate vba signate misteria quō
iudicia dei sunt abyssus multa id ē profūda et inscrutabilia
quare scz hunc eligit illū reprobat Et nota bñ quō nō i iusti-
cia s; misericordie grē eripit herede ipsi? q? male acq̄suit res
tpales videlic; aut cū symonia aut cū vsura rē ne itret i etnā
dāpnacōz cum eo. Quāuis heredes taliū aliqui solēt ofiteri
seu facere p̄niaz S; possidēt talia male acq̄sita scient et nō

Retinere aliena

restituere non sufficit eis talis p[re]sua ad salutē **Rug.** Si res
aliena p[ro]p[ri]e q[ui] p[er]tinet e[st] cū reddi possit et non reddat p[ro]p[ri]a non
agat s[ed] similat[ur] Si aut[em] veracit[er] agit nō remittat p[er]tinet nō resti-
tuat ablatu[rum] sic dicit Si restitui p[er]tinet. xiii. q. vi. Si res et q[ui]
ut di. **Ramb[us]** de bono mortis Dū aux[ilium] petim[us] strangulamur
dū argentum q[ui]m[us] fasto ei[us] herem[us] dū p[ro]dia iuadim[us] alligi-
mur ne igit[ur] electi dei p[er] ista t[em]p[or]alia alligent[ur] ut ad eū nō vale-
ant venire p[ro]sua[nt] eos misericordie gr[ati]a non in iusticia id ē p[ro]p[ri]e
ipsius iusticia q[ui] p[ro]sua[nt] q[ui] nō ex opib[us] iusticie q[ui] fecimus nos
s[ed] s[ed]m[od]o suā m[er]it[is] saluos nos fecit **R[ati]o t[em]p[or]u[m].** iij. ergo nō in iustu-
cia s[ed] m[er]it[is] gr[ati]e p[ro]sua[nt] electos suos ab istis fiscofis male acq[ui]si-
tis vsurarij ne cū eis et[er]nalit[er] damnat[ur] Et iusto suo iudicio
p[ro]mittit ut aliq[ui] vsurarij et symoniaci et ceteri qui bona sua
t[em]p[or]alia male acq[ui]serūt emūt reddit[us] ad vitā ut male acq[ui]sita
pecunia eor[um] simul cū eis sit in p[ro]dicōz q[ui] deus indurauit eos
nō iniquitate s[ed] veritate v[er]dicte nō q[ui] deus sit cā eor[um] diuicie
ut di. aller. de aller[is] S[ed] malicia eor[um] excecavit eos et iō ob-
durant ponūt obstaculū gr[ati]e **Nā** deus q[ui]tū ē de se vult om[n]es
hoīes saluos fieri vñ sicut nō ex defectu lucis ē q[ui] hō q[ui] clau-
dit fenestras sibi nō videat s[ed] ex defectu p[er]tinet[is] ponentis ob-
staculū **Hec** ille vñ sup illō **Job. xij.** Excecavit oclōs eor[um] et
induravit cor eor[um] ut nō videāt oculis et intelligant corde
et auertant[ur] **Dicit** inco. de **lyra** Excecavit oclōs eor[um] subtra-
trahendo lumen gr[ati]e propter eorum maliciam quia auerte-
bant se ab hac luce et induravit cor eorum quia ad subtra-
ctionē d[omi]ne gr[ati]e q[ui] cor mollificat p[er] deuocōz **Sequit[ur]** cordis in-
duracō p[er] obstinacōz ut nō videāt oculis s[ed] m[er]italib[us] et nō in-
telligāt corde et auertant[ur] **Hec** ille **Prochdolor** timend[us] est
q[ui] multi sunt q[ui] se auertūt alumine gr[ati]e ad ista t[em]p[or]alia q[ui] cor
eor[um] ita indurabit[ur] q[ui] nullo mō volūt mollificari q[ui] quicquid
legūt quicq[ui] audiūt nō curant induratū ē em[en] cor eor[um] sicut
lapis **Et** q[ui] lam[en]tabile ē d[omi]n[us]. aliq[ui] eor[um] sunt ita indurati i[n] malici-
a eor[um] q[ui] nō sufficit eis p[ro]p[ri]a dāpnacō qui etiā amant[ur] alios

simplices et lras nescientes puertere et atrahere ad eorum
 dāpnabilē obstinacōz qd̄ est directe contra illō prouer .iij.
 Noli prohibere bñfacere eū qui potest Si vales et ipse bñ
 facit Et bñ ponit̄ ibi illa dōcō si vales nō valēt bñfacere q̄a
 idurati Subtracta ē em̄ eis grā dīna p̄t̄ eoz maliciā q̄ ex
 cecauit eos s; q; pessimū ē vt malicia eoz corā hoīb; eo mi
 nus actendat̄ occultāt veritatē sacre scripture prauis expo
 sicōib; et cū malo exēplo īpediūt et prohibēt illratis ne ipsi
 restituant et eternam dampnationē euadant recte te tales
 sunt similes phariseis a deo maledictis ad quos saluat̄ dixit
 hēt̄ mat. xxij. De vobis inq; scribe et pharisei p̄pōcte quia
 clauditis regnū celoz an̄ hoies vos em̄ n̄ itrat̄is nec itroeun
 tes sumtis itrare diat̄ ergo ve vobis id ē etna dāpnacō vo
 bis immet̄ Scribe q̄ putatis vos p̄itos ī lege et pharisei q̄
 dicit̄is vos p̄claros ī sc̄it̄ate. p̄pōcte silāntes qd̄ nō estis q̄
 clauditis regnū celoz an̄ hoies id ē q̄ vris prauis exposicōi
 bus absconditis veritatē scripturaz vñ h̄m Criso. Regnū ce
 loz hic dicunt̄ scrip̄te inq; insertū est regnū celoz ianua
 vō ē vā exposicio siue itelligētia veritatis h̄m jero. Claudi
 tis malo exēplo vñ di. Ray. Ois mgr̄ q̄ scādalizat malo ex
 emplo suos discipulos claudit regnū ce. an̄ illos vos aut̄ nō
 itrat̄is qz itelligere et credere nō vultis nec itroeūtes id ē
 itroire volētes id ē credere cupiētes sumtis itrare p̄mo erra
 re facitis dtra illō prouer .iij. Nolite prohibere bñfacere euz
 qui p̄t̄ hec postilla Quielate agere puerse discite bñfacere
 O stulti et tardi corde ad credendū sacre sc̄p̄te et doctorib;
 sc̄tis noui et vetis testam̄ti nōne legis vel audistis q; i;ḡs
 non di. sufficit prouer .ij. h̄m em̄ ligna siluaz sic ignis exar
 descit Ecci. xxvij. Sic et ifern; ē insaciabilis et sic augm̄ta
 bit̄ numerus dāpnatoz h̄m augm̄tacōz eoz sic augm̄tat̄ pe
 na eoz cottidie vsq; ad diē iudicij et hoc d̄z pena acadēta
 lis Nunq; audistis vel legis q; p̄mū acadētale btōz erit
 et ē q; vn; alter; videre nō potit̄ qñ mirabilē gaudeat vnde

Depd̄is aut̄ h̄m q; alio

Si ren
 ia non
 i refi
 s et q;
 lamur
 allig
 o vale
 e p̄t̄
 nos
 iustu
 cō h̄
 dicit̄
 na sua
 cōstia
 ut eos
 iuice
 o ob
 om̄s
 clau
 s ob
 ee
 orde
 bera
 uerte
 tra
 is i
 nō i
 o est
 cor
 quid
 ficut
 mal
 lios

88? Tāta vis caritatis oīns faciat vt bonū qđ quis in se nō
suscipit in alio se gaudet accepisse Sic econtra vnusq̄s qz ad
proximū suū stupebit psa. qz q̄libz ab eo nausēa et passioz res
cipiet et maxime in visu tactu et oderatu iō dī psa. xiii. Tu
quasi stips meus pollutus fame et i volut? cū hys q̄ in effecti
sunt gladio et descēderūt in profundū lacus quasi cadauer
putridū nō hēbis osorāū Qd ergo faciūt illd istu miseri idur
rati et obstinati atēhendo alios simplices secū in ifernū n̄ qz
in hoc augmētant penas suas accidētales sed tu simpliciāne
noli eis credere qz ut di. Ri. iiii. ethymo. Qualiscūqz vnz
q̄s qz ē. talit di. talia opat et talit viuit et tales sunt ceci et
cecauit em̄ eos malicia eoz Sūt idurati ex carēta dīme grē
qrūt ergo q̄ sua sunt non q̄ ihū xpī ad philipp. ij. ergo osolūt
alys et sic ipsi viuit sic ec volūt alios viuere Sz vos simplic
ces videte ne seducami Luc. xxi. Et declinate ab illis Qui oī
em̄ xpō dño nro nō szuiūt sz suo ventri et pduplices szmōes
et bndctōes seductū corda inocencū Ro. xi. glō aly ei
adulant et aly detrahunt vt possint suū ventrē ad implere
nolite ergo osentire eis nā finis illoz id ē exit? vite et actūū
ē mors etna q̄ illis opib? et talia opantib? succedit a morte
em̄ pcti ad mortē etnaz tnsit Hec ille Nolite ergo krmi sus
pradictis itencōib? emere reddit? ad vitā qz nouissima eoz
ducūt ad mortē vnde prover. xiii. Est via q̄ videt hoī iusta
nouissima aut eius ducūt ad mortē Idēco tu fidelis xpiana
si non hēs tales reddit? sz forte vis emere qz otract? iste dī
in se iust? et licet? ex forma sua szm debitas arcūstācias Et lic
cet t̄ de necrio szm statū tuū emere tūc inuoca xpm direct orē
nrm vt diriget itencōz tuā in se ipm qz ipē p̄ncipiū et finis
oīm bonaz actōm et dic tu ps Perfice gressus meos i semi
tis tuis vt nō moueant vestigia mea v̄ dicit Nico. de got. qz
gressus hoīs dicūt opa eius q̄ gressus a deo osidant p aptā
visioz prover. v. respiciat dñs vias hoīs et oīnes gressus illi
osidat dinumerant a deo p districtā discussioz job. xiii. Tu

Vt fuit hunc

qui de gressus meos dinumerasti s; pce pētis meis et dirigū
 tur p rectā intencōz prover. iij In oib; vicys tuis cogita il
 lū et ipse dirigz gressus tuos ergo si de nccno optz te emere
 reddit? ad vitā Cogita xpm in corde tuo et rogo illū ut ipse
 istū actū p rectā intencōz in se ipm dirigat zc S; ille q emert
 tales reddit? si habuerit malā intencōz purgēt dsciaz vt di.
 ho. S; qd est aliud purgare dsciaz q; corrigere prauā iten
 tionē et facere rectā **Ut autē hoc bñ fiat** necesse erit hze for
 mā vel exēplare ad qd corrigiē **Sume ergo t libz grandem**
 libz vite scz xpm et hūc crucifixū q ē et dz liber vite eo q in
 eo ē forma vite viuendi **Sume ergo libz istū et pone eū ad**
 libz dscie tue ut corrigat intencio et fiat recta zc vt aut bñ
 et vera cēt scias purgare dsciaz tuam et iudicare te ipm hic in
 pnti vita ut euadas iudiciū futuz **Retēde bñ cum diligētia**
 quociēs et quō xps iudicat? fuit ateq; portauit crucē i qua
 fuit suspēsus zc **Et inde sume t documētū** quociēs et quō dēs
 iudicari pētis tuis in pnti ad euadendū iudiciū etne dāpnas
 cōis **Proquo notandū ut philipp; d mōte gallerio di. q; s; m**
btm aug. xps fuit iudicat? siue dēpnat? morti corā pncipe
saēdotū capha nona hora noctis pcedētis feriā sextā qn scz
iudei dixerit reus ē mortis **Scdo di. b. gg. q; dñs linguas**
iudeoz clamancū crucifige eū n ess; malefactor; nō t euz tra
didissem; occidendū **hora tñcia cruci iudicat? ē** **Sic dz mat.**
xxvij. mar. xv. Pylat? vō cāz mortis in eo nō iueniens mte
bat eū dimittere vt dz in vita xpi pte et ca. lxij. nullaz itaq;
cāz mortis in eo inueniēs dixit **Emendatū ergo illū dimittā**
Luc. xxij. Tūc milites acceperūt eū et exuerunt vestib; suis
flagellauerūt q; eū et flectētes coronā despimis iposuerūt capi
ti eius et veste purpurā arcūdedērūt eū **Job. xiiij. S; iij. ar**
ca horā sextā dedit pylat? sniaz diffinitiuā et dēpnauit euz
ad mortem crucis s; m peticōz iudeozū et nota s; m mat. xxvij
et mar. xv. q; iudei habita snia mortis i ihm **Statim exuerūt**
eū purpura qua induit? illuzorie stabat coram i loco fbunali

et reinduerunt eum suis vestibus et eduxerunt eum ex civitate
in calvariā ut crucifigeret. Et nota h̄m Bedā q̄ quis d̄sue-
tudo appbata hoc h̄at q̄ i ea veste qua q̄s d̄p̄nat⁹ fuerit
ad mortē debeat penā mortis sue sustinere tñ iudei p̄ sn̄iam
mortis latā i d̄m̄ ih̄m̄. Exuerunt eū veste cocinea i qua d̄p̄-
natus fuerat et reinduerunt eū suis vestib⁹ ut dū p̄civitatem
ducere⁹ magis cognoscibilis i p̄p̄s vestib⁹ appareret q̄ i
aliem̄s et sic magis d̄fundere⁹ et hic h̄es q̄ x̄ps fuit in alie-
m̄s vestim̄tis iudicatus s̄ portavit crucē in p̄p̄s quare hoc
scies p̄ea. Nūc lege cū studio lib⁹ istū lib⁹ grandē lib⁹ vi-
te et i eo inuenies formā et modū viuendi et potissime recipi-
es i h̄ys factis docum̄tuz salutifex quō d̄s veracit̄ penitere
P̄o quo notand⁹ q̄ ih̄s x̄ps agn⁹ inocēs t̄bus viab⁹ et mo-
dis p̄nobis iudicat⁹ ē et vltia vice d̄p̄nat⁹ sn̄ialit̄ ad
mortē ut nos redimet a sn̄ia et̄ne mortis vñ d̄z i vita x̄pi p̄te
et ca. lxxij. Ecce quō agn⁹ innocentissim⁹ ut te a iudicō et la-
m̄eto iuste et et̄ne d̄p̄nacōis eripet iuste p̄t̄ te iudicō d̄p̄-
nari p̄legit. Hec ibi. Sic ergo ille iudicat⁹ ē pro te ita tu si
vis veracit̄ penitere p̄t̄a tua t̄bus viab⁹ et modis d̄s iudica-
ri. Et p̄no mō cōsida illd̄ qd̄ h̄et̄ in vita x̄pi p̄te. ij. ca. vi. v̄
d̄z. Cū aut̄ p̄nceps dixisset. Ecce nūc audistis blasphem̄iā ad-
iecit. Quid vobis nunc h̄m̄ legē de hoc videt̄. Tūc illi om̄es
d̄p̄nauerunt eū et r̄ndert̄ dicētes reus ē mortis cū tñ verita-
tē dixisset eis. Ip̄i erant accusantes ip̄i discutiētes ip̄i sn̄iaz
proferentes. Scdm̄ Bedā Sn̄ia sua de d̄p̄nant q̄ eū morti
adiudicat̄ q̄ et etiā et op̄is sui testimonio deū esse cognosce-
re p̄nt. Ex hoc articlō d̄p̄nacōis x̄pi ad mortē h̄em⁹ illd̄
documentū ut caueam⁹ ne vnq̄ illa vox iudeorū. reus ē mor-
tis q̄ x̄pi auribus inocent̄ insonuit n̄ris mentalib⁹ auribus in-
sonet et i nobis locū veracit̄ h̄at. Nā de quocūqz ex̄nte i mor-
tali vex̄ ē dicere reus ē mortis hec in li. vite x̄pi. Idēco cog-
nosce te ip̄m et cognosce q̄ fecisti qz sine cognicōe null⁹ sal-
uabis vñ di. bñ. Cogita et examina te ip̄m diligent̄ si emisit

redditus ad vitam qz ille extractus d^r iustus in se qñ ibi sunt
 substancialia reqsita ad extractū rē. s; pp̄t qd qua decā amore
 ocy aut pp̄t voluptatē carnis seu ad augendū diuicias vel ad
 hēditandū bonos et idigētes aīcos tuos siue ut pecunia tua
 male acq̄sita sit solū tecū in p̄dicōz **Tūc** scies pro vō qz om̄s
 dicte itencōes iudicāt te ad mortē etnā clamātes et dicetēs
Reus ē mortis **Affect²** em̄ tuus nomē ocy tuo ip̄omit vt **di.**
amb² **Cū** ergo tu maior ē affectōz habuisti appetēdo bona
 t̄palia quā fugiēdo mala **Iō** reus es mortis scz etne qui em̄
 studiosus iplet q̄ carnis sunt appetēdo bona t̄palia q̄ fugi
 endo mala dign² ē morte etnā s; m̄ glosaz ad ro. viii. **Appli**
ca vt scis et vis quō om̄s dēpnauerūt ibm̄ reū eē mortis rē.
Secdo sic hō naturalit̄ se diligit ita odit etiaz em̄ illud pp̄t
 qd malū incurrit vt **di. bonauē xiiii. dis. xlj.** S; n̄ ē mai² ma
 lū q̄ etnā dāpnatio ad q̄ hō incurrit p̄ aliqd̄ factū ī supra
 dictis malis itencōib² seu p̄ p̄ctm̄ mortale **Q** morte enim p̄ctū
 ad mortē etnāz transit vt **di. amb²** **Sequit^r** ergo hō q̄ natu
 rali^r se diligit cognoscēs se iudicatū ad mortē etnā pp̄t per
 uersas itencōes quas habuit ī emendo reddi² ad vitā inc̄
 pit odire illd̄ malū et timore etne dāpnacōis penitere qz pe
 nitencie v̄tus t̄iore d̄cipit vñ p̄sa. a timore tuo dñe d̄cepimus
 et pepim² sp̄m̄ salutis vt **hēf. xlj. iniaz. xiiii. dii.** **Et** tūc hō
 festinat cū reatu suo ad d̄sciaz q̄ ē iudex n̄r ut **di. Ro. xxxij**
dis. ij. **Recusando** se ip̄m̄ corā deo et d̄scia sua tūc īmediate
 inc̄piūt male itencōes tue clamare et iudicare te **Si** hic nō
 esset malefactor nō ē ididissim² eū crucifige eū p̄ verā d̄tri
 tionē **Quid** em̄ male fecit dixit iudex **Rñdes** emit cēsus ad
 vitā amore ocy cā voluptatis pp̄t auariā itencōe exheres
 ditandi pentelaz cā vindicte et vt pecunia sua male acq̄sita
 secū solū sit in p̄dicōz crucifigat p̄ d̄dignā satisfactōz **Corru**
piā ergo illū ait iudex scz d̄scia cū p̄uā d̄sposicōe et d̄scul
 sione om̄ p̄ctōz mortaliū in amaritudie aīe sue et dimittam
 scz ip̄m̄ ire ad d̄fessorē et tunc accipe te ip̄m̄ in p̄torū tuū et

flagella te cū cūssionibus pectoris tui etc. **A**pplica legit em in
li. vite xpi pte et ca. lxxij. q. dñs flagellari iubet spoliat per
milites apparitores presidis et vestibz qbz induit erat ex
uit coraz oibz denudat. **E**x hoc hēm? tale documentū qñ sic
xps exutus fuit vestimtus suis. **S**ic et nos exuam? veterē tu
mā et nudem? scias nras corā dō p nudā et purā cōfessōz
pctōz deponētes omē paliū excusacōis qz nuda et apta sūt
oclis ei? **A**d cōformandū huic articulo recogitet hō qñ misabi
lit et cū quāta in iuria et verecūdia fuit xps exutus vestibz
suis et denudat? pro nobis vt nos vestiret vtutibus et ore
hoc mō ihesu qñ vestimtis tuis exui et ad flagella nudari vo
luisti da michi nudā pctōz meoz cōfessōz ueterē hoiez cū ac
tibus suis exuere et i cōspectu nudū a vtutibz me nunqñ appa
rere. **A**mē. **E**t sic tercio cū pua disposicōe et detestacōe pcti
accede ad cōfessorē. Quia ut di. nicola? dinckelspūibel i. iij
dis. xvij. Si hō se n̄ disponit s; cū volūtate peccadi accedit
ad cōfessōz peccat mortalit s; si accipit absolucōz sic verus
penitens et nō ē qz sacramētū illd qñtū in se ē irritū facit qñ n̄
ē sine cōtēptu d hoc ec di. scot? qñ hō tenet cōfētū cū displicen
tia pcti commissi et cū pposito abstinenti a pctis et cum ppo
sito obediēdi cōfessori in s;uādo istā satisfactōz qñ ab ipō sibi
impositā volūtate in se suscipit. **I**ta s; scotū oportet se di
spōere ad cōfessōz hec ille **I**ocōo **S**ume t libz gndē s; xps
et stude in eo et cōfida quō ples adduxit ihm foras flagella
tū cōspūtū illuz portantē spineā coronā et purpureū vestim
tū de iudeis. **E**cce hō ipi vō clamabāt nos hēm? legē et s; m
legē d; mort qz filiū dei se fecit. **S**i hunc dimittis nō es ami
cus cesaris ioh. xix. **T**imēs qz pilat? amittere amicitā cesa
ris t̄didit eis ihm p sniaz diffinitiuā ad crucifigenduz exhys
sume tale documentū. **S**i vis veracit penitere pctā tua tunc
dēs accedere ad cōfessorē flagellat? p amaras recordacōes
oim pctōz tuoz mortaliū. **C**ōspūt? suspirys et gemitubz mul
tis illuzus p detestacōz pctōz. **C**oronat? et inclinat? capite

dimisso p̄ profundā huilitatē indutus cocinea penitencie et
vere contritiōis dicēdo ecce hō nō innocentē xpm̄ q̄ ē deus et
hō passus p̄ salute n̄ra S̄z ecce hō q̄ nō posuit deū adiuto
rē suū s̄z sp̄auit i multitudine diuiciarū suarū .d. p̄ualuit i vas
mitate sua p̄s. xv. Oīs p̄ctōr̄ ponit deū nō adiutorē s̄z aduer
sariū sibi Deuero. xxxij. Dereliq̄t deuz factorē suū et recessit
a deo salutarī suo Hec nico. de got. Dic ergo ecce p̄ctōr̄ez
vilissimū ego em̄ sum q̄ peccaui et malū corā deo et proximo
feci et signant̄ emenda reddit̄ ad vitā corruptis itencōib̄
S̄z qm̄ iniquitatē meā ego cognosco et p̄ctm̄ meū cōt̄ me ē sp̄
iō veni ad vos tanq̄ ad iudicē loco dei cōstitutū et peto huī
lit̄ iudicari crucifigi ad crucē p̄nie nos em̄ hēm̄ legē vt q̄cū
qz auerit se ab īmutabili bono reb̄ mutabilib̄ adherēdo
d̄z mori et̄nalit̄ qz peccat mortalit̄ vñ auḡ v̄ de libero arbi.
di. q̄ p̄ctm̄ ē sp̄reto īmutabili bono reb̄ mutabilib̄ adhe
rere qd̄ heu ego vilissimū p̄ctōr̄ multociēs feci et potissime i
isto cōtractu reddituum ad vitam quare s̄m legē iusticie di
uine d̄eo mori et̄nalit̄ S̄z p̄ m̄iaz dei hēm̄ aliā legē videlic̄
In quacūqz hora p̄ctōr̄ in gemuerit oīm iniquitatū suarū deus
nō recordabit̄ amplī Eze. xvj. Et s̄m illā legē debeo mori
peccatis vt vita abscondit̄ i xpo p̄pterea veni ad vos iudicem
loco dei cōstitutū et volo purgare cōsciā qz habui malā m̄tēs
tionē quapp̄t si me dimittis errare et in p̄ctis viuere n̄ eritis
aīcos cesaris sc̄z xpi q̄ est rex regū et dñs dñancū Npoc̄ qui
pro nobis voluit occidi vt nos viuificaret z̄c̄ videat aut̄ pau
dens et cōscienciosus cōfessor q̄ nec timore vel fauore a uerita
te iudicij declinat et iusticiā subuertat Circa qd̄ sciend̄ vt
dicit arsten. in sum̄a sua li. v. ti. xvj. q̄ cōfessor d̄z eē iust̄ vñ
auḡ li. de p̄nia ca. ix. et h̄c̄ de pe. dis. vj. ca. j. Sacerdos i
nullo fit iudicand̄ q̄ in alio ē iudicare prompt̄ iudicās em̄
aliū q̄ ē iudicand̄ cōdempnat seipm̄ et ē hoc argumentū q̄
i mortali sc̄z mortalit̄ peccat absoluēdo a mortali n̄ peniteat
Prus d̄z etiā esse discretus vñ auḡ ibidē et habetur d̄ pe.

dis. vii. Qui caueat spūalis iudex ut sicut nō cōmisit crimen
neq̄cie ita nō careat munere scie S; em̄ vt sciat agnosce q̄t
quid debet iudicare hec ille S; an̄ oīa videat cōfites ne bar
rabam x̄po proferat Et caueat cōfessor ne corpus cōfitentis li
berat et aīaz et̄ms supplicys exponat **D**ulci em̄ ad hec hoc
die desidant barrabā sibi solui et x̄pm vinctū esse **Q**uia di.
Orige. om̄s q̄ iudei sunt silēs siue ī dogmate siue ī vita bar
rabam siue solui desidant. **Q**uicūq; em̄ male agit solut⁹ est
ī corp̄e ei⁹ barrabas x̄ps aut vinct⁹ **Q**ui aut bonū agit x̄ps
h̄z solucū barrabā vō vinctū **E**t iō sic iudei p̄q̄ pro x̄po ele
gerūt barrabā latronē latrocyns et sedicōib⁹ sunt subuersi
Sic et nunc q̄cunq; aīa p̄legit barrabam illa sp̄ latrocyns
dyabolias extimat **V**bi em̄ nō ē ih̄s ibi lites et p̄lia sunt
vbi aut ē ih̄s ibi sunt oīa bona et pax **h**ec orig. **S**pūalit̄ hō
ē vinct⁹ p̄ p̄ctm̄ et posit⁹ ī carcere s̄m corpus et aīaz ita q̄
sunt duo vincti corp⁹ et aīa **S**; de istis vnus sc̄z aīa potēt
liberari si tñ corp⁹ p̄nie et flagellis exponat q̄ sic aīaz a cul
pa liberabit et a pena. **S**i vō corp⁹ libere⁹ ad hec manebit
vincta aīa et suoplicys ac flagellis exponere⁹ et̄ms et iō me
lius ē q̄ aīa libere⁹ q̄ corp⁹ q̄ si corpus suspendit̄ ī cruce
p̄nie tūc aīaz liberabit amorte **vñ ḡḡ** **S**i magna merces est
eripe amorte carnē morturā quātū meritis ē liberare aīam ī
celo sine fine victurā **S**ic **ī li. vite x̄pi pte et ca. lxi.** et hys
vbis istruimur q̄ cōfites nō d̄z barrabā id ē corp⁹ suū x̄po p̄
ferre et cōfessor d̄z corp⁹ x̄pi p̄nie exponere et aīam liberare
Insup **Q**uerit̄ quare x̄ps voluit iudicari ī vestim̄tis aliēis
et nō iuis **R**ndet̄ ad oñdendū q̄ nō habuit p̄m delictū pro
quo ess̄z dign⁹ aliq̄ pati ip̄e aut vulnerat⁹ ē p̄t̄ īm̄qtates
n̄ras attritus ē p̄t̄ scelera n̄ra disciplina pacis n̄re sup eū et
liuore eius sancti sumus **p̄sa. liij** ergo ī vestim̄tis aliēis iu
dicat⁹ ē id ē pro p̄ctis n̄ris nō suis s̄z aliēis **D**ixit ergo pila
tus **Q**uid em̄ mali fecit **E**go em̄ nō inuenio ī eo cāz sc̄z crua
figendi et dandi talē s̄n̄az et reuera v̄m dixit pilat⁹ q̄ x̄ps

p̄ctm̄ non fecit nec inuent⁹ est dolus i ore ei⁹ vñ bñ di. in eo
 q̄ cā mortis xp̄i nō fuit i eo s; i nobis et iō di. bñ. **O** p̄ssime
 ihū quid ē et mortu nos peccauim⁹ et tu luis nos debuim⁹ et
 tu soluis hec i li. vite xp̄i v̄ supra **H**ic siste paulispe et mēora
 re si innocentissimus tam grauiter flagellatus et crudeliter
 afflictus est et in vltimo morte pessima condempnatus pro
 peccatis aliens quam grauiter putas te nexium multis pec
 catis et malis intencōibus flagelland⁹ puniend⁹ et crucifigen
 dū p̄ etnāz mortē n̄ te hic correxeris **S**criptū ē em̄ q̄tū glo
 rificauit se et indelicys fuit tm̄ date illi tormentū et luctum
Apoc. xviii. glō intelligit **Q**uantū glōrificauit se quantū ad
 p̄ctā spūalia et idelicys fuit q̄tū ad p̄ctm̄ carnalia tm̄ date
 illi tormentū in corpe dē delicias et luctum in aīa dē gaudia
 mūdānū deinde. **Q**uerit q̄d hoc significet q̄ añq̄ xp̄o crux fu
 it data ad portand⁹ i qua suspēdēd⁹ erat pro nobis exuerū ē
 eū purpura qua idut⁹ illuzorie stabat corā eis in loco t̄buna
 li in qua iudicatus fuit et reinduerūt eum suis vestibus et
 eduxerūt eum ex ciuitatē r̄c. **R**ūdet p̄ hoc dēm⁹ itelligere vt
 cis qui vult et d; portare crucē p̄nie ut p̄ mortez xp̄i valeat
 etnalit̄ viuere optet de n̄c̄rio vt restituat aliena **N**emo em̄
 tenens alienū p̄t vere d̄teri n̄ restituat actu vel volūtate qz
 s; m̄ doctores i. **iii. xv. dis.** restitucō ē p̄ambulū p̄nie s̄n quo
 p̄ambulo nō p̄t hō vere penitere de p̄ctis mortalib⁹. **D**e hoc
 poit **scot⁹** exēplū in alyp̄ p̄ctis si q̄s tenet sc; focariā vel ma
 gis adulterā restituere eā viro suo nō est n̄ cessare ap̄ctō vel
 a t̄nsgressiōe huius p̄cepti n̄ mechaberis **E**t illd̄ p̄cedit om̄z
 p̄tē p̄nie accepte et iō sic tenēs adulterā nō est capax p̄nie s;
 irrisoz et ideo veniēs ad p̄niāz addit p̄ctm̄ p̄ctō **I**ta itelligē
 dum inpposito q̄ detinēs alienū volūtate et facto q̄ diu ta
 lis ē nō est capax alicuius p̄tis p̄nie qz nō vere d̄terit q̄ diu
 ab illo p̄ctō nō cessat et si d̄fitef̄ et suscipit sac̄mentālē ab
 solucōz nichil sibi profiat s; ḡuit nocet qz magnū p̄ctm̄ com
 mittit i hoc sacramentū penitēcie indignus suscipit et si talis

manens implet pniaz sibi in iuncta nichil p hoc satisfacit do
vt patz ex supius dictis **V**idendū est ergo propter quā cām
restitutio facienda sit **P**ro illo notandū est qd hoc precepto
nō furtū facies prohibet nō solū furtū s; etiā rapina et vluza
et gnalit omē dampnū qd qis facit proximo i bonis fortune
sue in bonis tpalibz q exteri? possidem? siue illud dāpnuz
faciat i iuste auferēdo alienū siue detinēdo **E**x quo pz q sic
auferre alienū ē pētīm mortale et dē hoc pceptū diuinū nega
tiuū **N**on furtū facies ita et tenere alienū in vito dño rei est
dē illō pceptū diuinū et ē pētīm mortale q sic proximo iferē
dāpnū in iuste auferendo sua ita inferē dāpnuz retinēdo ea
in vito dño rei et cū hoc ipedit eū in vsu sue rei **I**te auferre
aut detinere in iuste alienū ē etiā dē iusticiā q vnicuiq; red
dit qd ē suū dē qd facit q alienū detinet in vito dño rei itez
ē dē caritatē frnam s; m quā hō dz proxio suo bona facere ille
aut facit proxio suo mala et ifert ei iddebita nocūta **E**x qb?
vlteri? pz q sic necriuz ē h;uare precepta dīma negatiua **I**ta
necriuz ē nō tenere alienū in vito dño et p dñs actu resistere
vel aut volūtate velle reddere cū fuerit oportuitas **E**x hys
pz cā vel rō quare alienū restituendū sit qz si in iuste retinere
ē pētīm mortale eo qd ē dē illō pceptū **D**ecalogi nō furtum
facies **E**st dē iusticiā et dē frnaz dilectōz. iō necrio restituendū
ē alienū. ita docet sc̄tus tho. in sc̄da sc̄de. q. lxxi. et scot? in
iii. vt dicit nicola? dmckelspuihel i. iii. dis. xv. **H**oc totuz
iō dixi **S**i vis crucem pnie portare fructuose tūc optz de ne
cessario ut restituas aliena videlic; illā pecuniā cū qua vis
reddit? ad vitā emere siue empti sunt si ē i iuste acq̄sita quo
cūq; mō siue p vsurā siue p symoniā siue pfurtū siue p rāpi
nā vel ludū prohibitū siue p defraudacōz in mēsurā liquorū
vel humidoz vel aridoz seu pannoz siue p pondera flā siue
p fraudē in rei substācia siue in eius qualitate et huiōi rē vel
etiā si ē aliqd tale datū ē aut relictū in hēditatē aut i testam
to **N**ut etiā si ē tibi venditū ab alio qui ius in eo nō habuit

que res sua non fuit. **N**ut ius eam dandi non habuit. **S**i igitur illi a quibus tu talia habes in iuste acquisita non restituerint nec volunt restituere tu teneris ad restitutionem si venerint ad te talimodo ut dictum est quod hinc doctores ut nicolaus dimckel .i. iiii. dis. xv. **O**mne tale oportet restituere alias contra preceptum agit et graviter peccat ut dictum est supra ergo si habes talia in iuste acquisita vel redditus ad vitam que cum talibus in iuste acquisitis empti sunt oportet ut restituas aut pecunia tua erit tecum in predicibus ut dictum est. **Q**uoniam vero alicui quando et quomodo sit restituendum sic oportet circumstantias et adiciones personarum ac verum in iuste acquisitarum. **R**elinquo pro presenti discipulis et discretioribus prudentium confessorum que talia debent scire et ideo di. bonauē. **O**portet confessores discretos esse quoniam ars arcum est regimen animarum hinc ergo. in principio pastora. et intertextu dicitur. **C**aveat spiritualis iudex sic non omisit crimine neque ita non careat munere scire oportet ut sciat cognoscere quicquid dicit iudicari iudicaria enim partes hoc postulat ut quod dicit iudicare discernat hec mico .i. iiii. dis. xix. videat etiam sacerdos quod in munus sit ab illis que iudicat in alijs. **D**icit ei bonauē. quod hinc omne foris nullus digne iudex est que est reus et que est in eadem dampnatione ideo sacerdos que peccant mortaliter quando talis vult absolueri penitentem tenet prius de culpa sua mortali penitere. **A**liquando hoc sacramentum in digne ministrat et graviter peccat quod in quo alium iudicat seipsum committit depremit. **N**ec ille et hoc attendendum quod quis sacerdos sit scientem in peccato mortali et peccat si non prius peniteat absolvens alium a peccato mortali tamen non minus confitens absolutus est. **Q**uia si sacerdos habet claves scilicet scias discernendi et partem absolventi et confitens omnia requisita ad sustinendum sacramentum penite tunc nulli dubium absolutus est non obstante quod confessor peccet quod iniquitas ministri non potest auferre libertatem domini. **S**ed sacerdos est solum minister igitur sua malicia morum non potest donum a deo per ipsum transmissum nobis auferre hinc doctores in. iiii. dis. xix. ego spero salvo ut dictum est ut penitens aliena restituat que salutes veraciter vult portare crucem penite et hic in vita gratie crucifigi pro peccatis et de meritis suis ut in vita glorie

eternaliter p merita xpi possit viuere et hoc debes docere i
li vite scz xpo In eo qz ipe voluit snari ad mortē in aliemis
vestmētis id ē ppētis nris Sz cruce portauit i suis vestibz di
missis aliemis Insignū si iudicat es ad mortē ppē aliena qz
dēs ea restitue et pdelictis tuis portare crucez pnie Idē co
sume ē libz grandē et studeas in eo quō opteat portare cru
cē pnie et quō dēs purgare sciaz Si habuisti malā itencōz
zē Sz sunt nōnulli vt heu timendō ē q̄ venērūt in talē errorem
qz nō estimant nec credūt se malefacē seu aliqd pētū eē vbi
scia eos non accusat. d. Nō hēo sciaz de illo vel de isto zē
ergo sum bñ quietz nec credo qz sit pētū Illi nō itelligunt
illud dētū. b. aug. sup. lviii ps Nemo ē insanibilior eo q̄ sibi
sanus videt Doc itelligit de gūitate piculi nō morbi pmo
ut di. Criso? sup mat. Nō p̄t esse eis excusacō adempnacōis
ignorātia veritatis quibz fuit i venēdi facultas si fuisset q̄
rendi volūtas Nā si veritas salus ē et vita agnoscencū se dz
magis dz q̄ri qz q̄re ad nraz igit doctrinā ē sciendū qz septē
sunt ipediūta q̄ nos cognoscē sciaz nō pmittūt vt hēf i li.
de p̄pacōe cordis tractatu d cordis appcōe ca. ij Vbi dz qz
illa ipediūta p̄nt applicari vij sigcula liber sigti sic d̄scriptū
ē in apoc. xxviii. caplis Dignz ē agnus q̄ ocalus ē apperire
libz et solue vij sigcula eius Agnz pro nobis ocalus ē xp̄us
q̄ solus p̄t appire libz scie qz ipse ē q̄ claudit et nemo apit
Apit et nemo claudit soluit vij signacula libri q̄n amouē vij
ipediūta q̄ impediūt ne liber scie apiat et ne i li. scie le
gat Impedimēta aut sunt hec Pctōz defensio. pctōz excu
sacio. pctōz alteri? et n̄ suoz recordacio. pctōz celacō boni
ppositi extunctio. peccancū multatudo i mūdams occupacio
ecce hic vij enumerata sunt q̄ p̄nt appellari vij sigcula pp̄re
scie q̄ sciaz nō ferant et sinant vt apiri possit n̄ impedimēz
tis hys āmotis Doc pz p̄ illa septē q̄ reuelata sunt iohis In
Apoc. in p̄dictōz apcōe sigilloz et sic notari p̄nt p̄ ordīnez
Legit em̄ ibi qz cū aperuisset agnz sigillum primū Audiuīt

vocē tanq̄ vocē tonitrui magni et ecce equus albus et qui
sedebat sup equū hēbat arcū **Ecce** q̄ i ista reuelacōe que in
primi sigilli apcōe est facta notat̄ primū impedimentū qd̄ su
pra posuim⁹ qd̄ ē pct̄i defensio **Sūt** aut̄ aliq̄ qui cuz aliquo
defectu arguunt̄ statim emittūt voces quasi tonitrui magni
cū murmure et clamore se ip̄os defendētes et cordis tempe
stiatē iudicātes **Et de talib⁹ di. ecclesiastic⁹ ca. xix. Sagit**
ta in fixa femori canis sic v̄bu⁹ i ore stulti id ē sic canis qn̄ h̄
sagittā infixā femori clamare et discurre nō cessat **Sic stul**
tus cū d̄ ei verbū qd̄ ei non plac̄ dissilāre nō p̄t et tacē sed
statim p̄ clamorē et q̄rimoniā sese cuilib⁹ manifestat **Et seq̄**
tur ibid̄ sc̄z in apoc. vi. **Ecce equus alb⁹ et q̄ sedebat super**
equū hēbat arcū ad eand̄ spectat significacōz p̄ arcū ei hic i lo
co designat̄ lingua maledictā lingua dolosa sp̄ p̄ata ad emie
tēdas sagittas v̄borū vulnerū et penetrancū vsqz ad cor d̄z
i **p̄i. xxvi. Verba susurromis quasi simplicia et ip̄ia pueniunt**
vsqz ad interiora ventris id ē cordis **Per equū albū corp⁹ ca**
stū significat̄ tales em̄ frequēius amarus locūt̄ quī de casti
tate corp̄is inamē glānt̄ et solā exteriorē carnis mundiciam
sibi sufficere estimant **Hec imp̄pacōe cordis li. Videte** kr̄mi
quō ex h̄ys dictis apparet q̄ de⁹ sume odiat pct̄m et adhuc
aliq̄ miseri defendūt pct̄m qd̄ ē signū maxie pueritatis **Sz**
q̄ sunt isti qui defendūt pct̄m **R̄ndet̄** q̄ isti qui inamē glānt̄
tur de corp̄is castitate q̄ significat̄ p̄ albū equū q̄z iohēs vi
dit **P̄ q̄ agn⁹ soluebat primū siḡculū sz actēde q̄ sup eū se**
debat arcū hēbat q̄ hic significat̄ linguā dolosā cū q̄ tales d̄z
fendūt pct̄m vel seip̄os in pct̄is. d. **Reddit⁹ ad vitā bñ p̄nt**
stare qz ē tract⁹ iustus in se et licet⁹ ex forma sua **Concedo**
q̄ doctores sic dicant dūmō inspectis oib⁹ arcūstāc̄p̄s szue
tur in tali tractu equalitas iusticie om̄n̄t̄iue vt dicit vlti
mus et etiā vt intencio sit bona **Oia em̄ hoīs opa szm̄ itencōz**
et cām iudicant̄ bona vel mala exceptis h̄ys q̄ p̄se mala sunt
ut hēf. iiii. dis. sc̄di intertu **Quare ergo vis emē vel vendē**

redditus ad vitam que est intentio tua **A**uaria quod times de
ficere in necessarijs habet vice et diffidens de dei prouidentia et
bonitate non licet quod si ex tali timore et diffidentia de dei boni-
tate studiosus implet quod carnis sunt appetendo bona temporalia
quod fugiendo mala dignus es morte eterna **N**oli igitur inanis glori-
de corporis castitate quod ad hoc restat placere **N**one christus elegit
iudam scarioth ad eum apostolorum ut habet **iob. vi.** **N**one coicauit eum
cum alijs apostolis et misit eum predicare infirmos curare mortuos
suscitare leprosos mundare demones eicere ut habet **mat. x.** **N**one
lauit et sibi pedes incena **iob. xiiij.** **N**one dedit sibi corpus
et sanguinem suum secundum augustinum et doctores **i. iij. dis. ij.** **I**llis autem
omnibus non obstantibus dampnatus est quod despauit et laqueo se suspen-
dit **mat. xxvij.** **Q**ue autem fuit causa despauis et suspensionis eterne
quod vendidit christum xxx argenteis et videtur quod dampnatus iam esset
dominus ad mortem coram iudeis in consilio ipsorum tunc secundum **mat. xxvij.**
Omnia ductus retulit xxx argenteos principibus sacerdotum et se-
mioribus populi. **D.** peccavi tradens sanguinem iustum **E**t illi dixerunt
quod ad nos tu videris et proiectis argenteis in templo recessit
et abiens laqueo se suspendit **N**olite ergo inanis glori-
de corporis mundicia sed caute vos ab omni auaricia **Luc. xij.** **H**oc totum
iohannes dixit quod deus purgare conscientias si causa auaricie emisti vel vendi-
disti redditus ad vitam que habuisti mala intentiones **N**o quod faci-
endum **S**ume est liberum secundum vite id est christum qui dedit nobis formam
uiuendi **L**egitur enim in libro vite christi parte et ca. **lxij.** quod cum dominus ve-
nisset ad locum caluarie baiolans propriam crucem ut dictum est exspo-
liauerunt eum omnibus vestimentis suis cum maximo dolore et renouate
in eo fuerant fracture quod vestis interior propter sanguinem flagella-
tionis fortiter corpori adhaerebat et tunc corpus eius tam elegante for-
matum appuit totum cruentatum et liuoribus repletum et si ergo
habuisti in emendo vel vendendo intentiones augendi diuicias
causa auaricie tunc purga conscientias **P**ro quo notandum quod huiusmodi in-
tencio auaricie committitur duobus modis **N**ut homo causa auaricie in-
tendit proximum decipere aut non **S**i sic tunc purga conscientiam

Est em directe dita illud Leuiti. xix. non decipiat vnusquisqz
proximu suu ergo des restituere vt di. rich. Inquadam qoe sua
quolibz suo szm arsten. isumma sua li. iij. ti. ij. ar. v. vbi sic
hbet **Q**n excessus notabiliter appareret manifeste ex pte emētis
sue sit vltimū dimidiū iustu pcy sue at tenet om̄s aut p̄ciuz
iustū supplē aut totū qd vltē sorte recipit restituere et dtractū
quitare **Q**n vō ē ex pte vendētis tenet vendens aut illd qd
vltē iustū p̄ciū recipit restituere et dtractū quitare aut dmittē
re emptā **N**ā in manu heredis illi2 qui emerat quousqz de re
empta sorte recepit vt qn p̄diū emerit ad vitā suā et morif
anqz sorte recepit hec rich. vt di. Arsten vñ et doctor solle
nis in. ij. suo quolibz. q. xv. vñ et si talitē d̄bentes p̄t neces
sitatē h̄ndi patā pecuniā illd ab inicio fecerūt n̄ spando emēs
tes min2 pcepturos si tñ d̄tingat illos ad mori et nō pape
Non video quo titulo naturalis iusticie p̄t venditor tenē qd
sup ē p̄ quo nichil dedit **h**ec ille **E**x quo igit iste q̄ bōa itenz
ione id ē nō intencōe auaricie et p̄ulsus necessitatē nec inten
cōe recipiēdi vel recipiēdi aliqd vltē iustū p̄ciū nō p̄t szm illū
doctore aliqd si sic d̄tingat vt dictuz est tenē quō tūc p̄t cum
d̄scia ille retinē aliqd p̄ quo nichil dedit q̄ intencōe decipiē
di seu recipiēdi plusqz dedit et cā auaricie rē. **S**i vero nō
dū recepisti sorte tuā sz h̄es itencōz decipiēdi tūc purga d̄sci
enciā qz ē directe d̄t illd p̄ceptū negatiuū **N**ō decupiscas rem
p̄ri tui **N**ūc posses dicē quō purgā d̄sciaz **R**ūdet **S**alua ius
dicio meliori et i formacōe **R**euerendissimoz p̄m et doctoz
rū mḡroz ac suppositoꝝ hui2 sacri d̄sily **B**as. in synodo suo
legittime d̄gregati cuius fili2 vere obedie sp̄ existo vt michi
videf **S**i vis vitare scrupulū d̄scie tūc d̄b̄ntez tecū roga ut
refundet t̄ residuū sortis tue et quitare d̄tractū **S**i aut non
vult facē qz nō h̄z rē **T**ūc roga eū q̄tū det t̄ instrumentū oī
anno quotā dandi pecunie t̄ et h̄edib2 tuis quousqz p̄solue
nt totā sorte tuā et nō vltē et sic null2 v̄m h̄bit lucrū necqz
d̄apnū n̄ forte tu h̄bis modicū d̄apm expectando pecuniam

e

cum qua forte interim lucrareris aliq̄d **S**z nō debes estima
re q̄ sit t̄ dāpnū expectare pecuniaz sz crede q̄ sit pena pct̄i
et mali intencōis tue zc̄ **¶** Querit̄. v. liceat emē reddit̄ ad
vitā ibi q̄ris quō debeas hoies expedire in casibz contractuz
empcōis et vēdicōis ppetue vel ad vitā vel cū ptāte reemp
cōis sup hys pono t̄ aliquas conclusiōes **P**rima ē illa loq̄do i
gñe zc̄. **E**mpcio reddituū quo ad ppetuū ppetualit̄ soluens
doz ē licita pbat̄ a priori et a posteriori **R** priori sic qñ dat̄
t̄m ptāto et nō inueniat aliqua fraus int̄ ementē et vendē
tē et ē intencio recta exut̄qz pte ita breuit̄ q̄ szuat̄ mediū iu
sticie omutatuē iste cōtract̄ ē licit̄ sz hoc pt̄ fieri i cōtractu
empcōis reddituū ppetuoz ita q̄ oīa substancialia ad cōtra
ctū v̄m et iustū req̄sita obs̄uent̄ **V**n̄ si emo vnū agr̄ vel vi
neam aut pratū ad ppetatē et vsuz meū ppetuū p me et hēz
dibus meis pro iusto p̄cio oī anno hēo aliq̄ emolimenti ide
cōpensando vnū annū relinquo quare nō equalit̄ possiez emē
ppecunys reddit̄ pecuniaz ppetue soluendarū super domo
agro prat̄is vineis et sic de silibz ita q̄ szuet̄ inter dantē et
accipientē seu ementē et vendentes **R** posteriori **A**rguit̄ sic
pducēdo q̄ talis cōtract̄ ē licit̄ additis addendū **N**am sic
emunt̄ reddit̄ ppetui p̄amuersarys faciend̄ p aiabz defū
ctoz cōstruunt̄ altaria monasteria eccie officia p̄dicacōis de
quibz docti et sancti viri viuūt et n̄ est versilē qz talia leua
rent si huiōi cōtract̄ corā et hoibz essent illiciti **I**te si essēt
illi simplici et vl̄r absqz aliqua accepcoe vel cuiuscuzqz con
dicōis apposicōe tūc om̄s emētes essent publice p̄dicand̄ et
essent rephendēdi et om̄s cōtract̄ tales essent irritandi seu
cassandi qd hoc essz aliud n̄ destrue cultū d̄mū in ecc̄ys mo
nasterys amuersarys et om̄s illi q̄ emerūt peccauerint et cū
cōsenserūt cū phibē potuissent et om̄s ad hec cōtinuātes tales
redditus leuādo mortalit̄ peccarēt **S**z absit q̄ talia cedā
tur et q̄ sancti viri tā defuncti q̄ viuētes sic illa querent̄ et
dampnent̄ spūales et seculares et q̄ hoies ad t̄m scandalū

ponant Sed hic sunt duo dubia **Primū** est **Quia** tu dicit in
 p̄bacōe conclusōis q̄n dat t̄m p̄tato **Quid** ē hoc v̄bigia ego
 volo emē vnū floz p̄petuū quot floz optz me dareq̄ sit t̄m
 p̄tanto hoc ē iustū p̄cū r̄ndeo q̄ hoc estuari d̄z a v̄ris p̄udē
 tibz et arcūspectus asidata qualitate loci seu regiōis et alias
 r̄ arcūstanciaz v̄bigia hic i heydberga ē asuetudo dare
 xx. floz. p̄ vno et estimat q̄ in isto loco t̄m valeāt xx floz.
 venditi vno floz. p̄petuis tempibz q̄tū michi et successozibz
 meis vtz vnū floz. et sic possibe est et b̄n stat id qd̄ hic hey
 delberge esset iustum precum alibi esset in iustum et quod
 alibi esset iustum hic esset in iustum et sic oportet arcum
 stācias pondare et credo q̄ nō sit d̄ necessitate sp̄ in talibz
 punctuale mediū q̄rē vel repire Sicut q̄ mensurat ḡna t̄tici
 i modio nō optz ip̄m ad hoc respicē qd̄ obsuet vt i vno ḡno
 plus nec minz mēsuret mēsurādo decē maldra vnū p̄ aliud
Sic etiaz mensurando. x. mensuras vini vt vna mensura vna
 gutta nec hēat plz vel minz ridiculosz eēt illd̄ sp̄ velle ob
 seruare et credē q̄ si nō obsuaret talit̄ q̄ exinde peccaret
Vex si hō exposito abstrahēt vnū granū t̄tici vel vnā gut
 tam vini q̄n t̄m credēt q̄ essz iusta mensura et sic defraudatz
 p̄ximū suū scient̄ ille peccaret qz auferret p̄rio suo suū p̄sers
 tum q̄n verisilr̄ credēt **Hoc** sibi nō placere **Sic** volo dicē de
 emp̄cōe vnū floz. p̄. xx. **Hic** heydberga qz talis estimatio
 hic punctualis vt isti xx flozem i vno obulo vel asse plz vel
 minz valeāt venditi q̄ vnū floz. p̄petualis ementi et ecōtra
Quis em̄ n̄ deus vel cui reuelasset illd̄ punctuale mediū p̄t
 in venire sic etiā in alyz tractibz q̄n vnū emit domū agrum
 vel vineā **Nō** optz ibi q̄rere mediū p̄ctuale qz forte impossi
 bile eēt repire **Scd̄a** dubitatio quare ponit̄ in p̄bacōe con
 clusōis et ē itencio r̄ctā nunq̄ possuz emē vnū equū dando
 t̄m p̄tanto **Ita** qz est iustū p̄cū et ē verus tractus non ob
 stante qz cū equo intēdo hos dep̄dari et equitare ad specta
 cula vel alia in honesta facē **R̄ndeo** qz qz i foro aie medicz

anime hēt cōsulere non solum quo ad exteriora sed etiam quo
ad interiora scz ad intencōz v̄bigra **V**nus dat elemosinam
pp̄t deū alē pp̄t vanā glām vnus bñ agit et meritoze alē vero
male et de meritoze et ergo solet dici **Q**uicq̄ agit mundū
itencio iudicat oēs licet iforo extiori seu iudicō iudicet iste
tractus iustus et licit⁹ qz nō ē hoīs in hoc respicere ad cor
seu cogitacōes tñ in foro aīe secus ē v̄bigra **A**liqs emit pan
nū a venditore pannoz iste v̄ditor nō hz q̄rere nec q̄rit q̄
de panno velit facē licet itencio sua sit facē vestes ad pōm
pam vel dare alicui muliercule ad alliaendaz ad malū et sic
de alys v̄ dat tñ p̄tanto et tñ emens valde male facit iten
cōe **S**i īposito tu vis emē reddidit⁹ p̄petuos vt oratus vane
cōsumēdo tu et filij tui nec delectent in mūdo sine iugo ade
sz spaciēnt in delicijs viuēdo cū filijs dyaboli **I**sto mō si q̄s
piā filioz hoīm ad te veniet p̄r scz licitū sit michi emē reddi
tus p̄petuos potes et dēs inquire suā intencōz etiā dato q̄
velit dare iustū p̄cauz et si audieris deliramentū expte finis
seu itencōis tu q̄ locū dei tenes hēs iudicare sicuti scis deuz
velle et non ut carnalis hō sapet et diceret sciens q̄ filij hz
seculi prudētiores sunt filijs lucis in gnacōe sua et q̄ prudēs
cia carnis mors ē apud deuz **E**t scire te volo q̄ i hoc scripto
meo volo speculatiue p̄cedē subtilib⁹ argum̄toz replicando
sz plenissime merā seu purā ueritatē p̄t scio ponēdo et
vt cōfiteres i eo loco v̄ locū dei tenēt hēs expedire **S**implex
em̄ vetula hz cōfiteri fidei articlōs licet scolastice p̄cedendo
mille fieri p̄nt argute q̄ tñ in ch̄il valent in cōfessōe cōtra cre
ditā ueritatē **S**c̄da cōclō **E**sto q̄ reddidit⁹ p̄petui sint empti
p̄ iusto p̄cio ad diuinū cultū h̄ndū scz infundacōe altariū ec
clesiaz monasterioz amuersarioz officij p̄dicacōis nō ē lic
tū eos emē sub cōclōe reempcōis **H**oc ē dando libertatē v̄
ditōis et suis h̄dib⁹ q̄ q̄ncūqz reddiderint pecuniā q̄ res
ceperūt q̄ tūc emptor teneat illas recipe et cessare a p̄cep
tione cēsūū p̄bat cōtingeret fore q̄ alibi nō tam boni a nullis

dñs census pnt inueniri et sic ex hoc dñm² cultus qui dz
 eē ppetuus in toto cessaret qz dei mister non hēent vñ viues
 rent cū spūalia sine tpalib² nō pnt subsistere **T**ercia dclutio
Si sortes emit ppetuos reddit² p se et suis hēdibus seu suc
 cessorib² et p iusto pao licite pnt facē grāz vēditori dando
 sibi volūtate reemendi qñ voluerit seu possz reemere et ita sa
 ne scribit in lris sup hoc dfectis **E**t facim² sibi talē grāz rē.
Ista dclō manifesta ē Nam si empco vni² floz. pro xx sit li
 cita **H**ic beydelberg. et assunt ddcōes qñ in isto dtractu req
 runt **Q**uare ego non possum iuri meo qz habeo in vno floz
 reno ppetuo leuando libere renūciare qz possem in toto sibi
 dare vel alteri illū floz **S**z quis a me soz vult vendere vnū
 floz platoni pro xx floz et non faceret n̄ sciret qz plato illāz
 grāz sibi facēt et cuemt etiā secū de illa reempcoe sibi facē
 da et plō libenci² hēt ppetue absqz apposicōie illi² ddcōis
 reempcois **V**idēs tñ qz soz non alit vult facere añqz plō for
 tū dmitteret pot² admitat illā ddcōez an hoc sit licitū rñ
 deo qz soz licite pnt sibi petere fieri illā graciā et plō licite pnt
 facē si nō exauaricia moueat vel alia itencōe in iusta et licz
 expte plōnis sit aliqd̄ ibi in volūtary qz libenci² hēt ddcōe
 nō apposita tñ hoc exse non viciat dtractū sic ego volēs eme
 re vnū equū libenci² darē pro eo xx floz quā xxx h̄ vēditor
 non vult alit facere **Q**uarta dclō **S**i xx floz sint iustū pauz
 pro vno floz ppetuali et si pp̄t illā grām faciendā scz dando
 facultatē reemendi def̄ min² vbigra xvj vel xvij. iste dtrac
 tus illicit² ē et sapit spēm vsurarie inq̄tatis recte sic vende
 rem ē vnū maldroz siliginis pro vno floz qd̄ nō valz n̄ medi
 um floz et pp̄t hoc ē carius vendo qz dēo tibi expectare ad
 integz vel mediū annū certū ē qz hoc ē illicitū **P**ro quo em̄
 das michi mediū floz n̄ proexpectacōe et ita facit vn² iude²
 qui ccedit ē vnū floz et in septimana dēs pro huiōi expecta
 tione vel dcessiōe dare vnū vel duos denarios **S**ed dicunt
 tales emptores volo sibi gratis facere illā grām vel vēditor

bladi vel panm et sic de alyis quare deberē sibi gratis expec
tare tanto tpe **I**sti nō actendūt legē equitatis nat e pmo le
legē diuinā q̄ dicit mutuū date nichil ī spantes et illō mchz
il facias alii qd̄ tibi mīme fieri vis **S**ic tu grauans primum
tuū cui teneris s̄m legē nat e et diuinā succurre **S**i nō vis
sibi facē gr̄az ad mīm? noli ipm̄ ḡuare et sic discret? ofessor
q̄ didicit cōem et rōnalē cursuz p̄cie sciens qd̄ sit iustū p̄cauz
et audiēs mioracōz p̄cy p̄t istas dōcōes appositas h̄z infoz
mare ofitentē vt se cōformet iusticie et reformet et refūdōz ī
iuste ablatū et d̄ponat ḡuamē xp̄i sui et sit sibi carior aīa sua
quā ista caduca et trena bōa ne sint sibi occasio etne damp
nacōis **E**xistis sequit. v. dclō q̄ om̄s illi d̄tra ct? sunt illiciti
hic beydelberge q̄bus em̄t vna lib. hallis p̄ r lib. vel vnus
flox p̄ r floz sub dōcōe reemendi et ē vsuraria iniquitas **V**t
quicqd̄ ē leuatū d̄z cōputari ī sortē. et cū hoc p̄nā ē ī iun
genda emptori aut ei q̄ leuaui p̄z q̄ r floz dicunt hic bey
delberge iustū p̄cū p̄ vno floz **N**ut r lib. p̄ vna lib. et quic
q̄o mīm? daf p̄t dōcōz appositā de posse reemē ē iniquū vt
p̄z exdictis ī p̄cedenti dclōe **E**t ita si emas vnā lib. p̄ r et cu
pis reemē p̄nūc et leuasti p̄ r ānos dēs cessare **I**tē si leuasti
p̄ r ānos dēs duas lib. refundē et p̄ p̄petrato scelē dolo
re et p̄niam agere et ita hoīes sunt ī formādi et ē publice d̄t
illos d̄ct? p̄dicandō vñ d̄tigit q̄ aliqs angariat h̄z pecūias
quacūqz ex cā et vadit ad diuites petēs mutuū ille nō vult
sibi d̄cedē paup̄ dicit ematis sup̄ domo mea vel agro aut viz
neā orto vel prato vnā lib. hal. et detis michi r lib. et omni
āno reddā vnā ita q̄ q̄n reddidero r lib. sum libē ex quo r li
bre nō sunt iustū p̄cū sequit q̄ d̄tract? ē illicit? **I**tē licz ī
terferat ille tīm? emē vel vendere tñ nō ē emp̄cō et ē soluz
palliatio exp̄sse noīs vsura **P**ro vj dclōe dubitat mod? ī p̄
tibus istis q̄ p̄curatores sc̄tōz ita noīant **I**sti q̄ leuant ob
latōes sanctis datas et ouertē h̄nt ad vsum eccie vel fabricā
vel alterius commodi ī honorē talis uel talis sancti accidit

31

verbigra qz hnt xl lib. hal. **V**enit paup et dicit illis pcuras
toribus **D**ate michi xl lib. hal. et oi ano dabo vobis iij. li.
tanq census de istis xl. ta diu donec redda simul integliter
psoluendo xl. lib. **T**uc ista pcura sic faciut vertendo istas xl
lib. hal. i modu eccie emedo luaria vel libros et huioi vel
ta diu ogregat tales pecumas quas census vocat donec cuz
capitali suma erit tanta suma qz i ppetuu bnficiu pnt fundas
re sicut sepe fit et factu est **I**n hoc fit licituz **R**ndeo p sexta
conclusione qz ille contractus simpliit e illicitus ut patet ex
ocloie pcedeti nec ex hoc iustificat qz pecuma vertit i eccie
utilitate qz no placet deo tales mamone imqtatis **E**t dico
vlterius qz sunc atis istis alia ab? de talib? pecunys si scirent
tur ista aquib? talis recepto facta e drent execrari et pecu
me restitui si supessent quib? copeteret restitucio fienda **E**t
i hoc videat sacdores vel alij clerici quo vtant istis bnficijs
de talib? vsuris fundatis qz merito dnt sibi face oscia; sicut
alj hoies roe vtentes qn de vsurarys bonis viuut scient nisi
in dultu esset qn no posset fieri restitucio **P**ro vij. ocloie du
bitat **C**iuitas heydelergenz obligat michi i mille floz et
petit a me qz pmittā solucōz stare et oi ano qz diu no solue
rit michi integre mille floz. vult dare michi centu floz. taqz
censum de mille floz. quos tenet solue et nos faciam? pactu
in simul et placet michi qz ita fiat qrit an sit contractus licit?
Rndeo qz n sit iusta empcō et iustu pū iuxta mentē prime
oclois et etiā tae et non inueniat fraus nec auaricie stimu
lans intencō recta zē **T**uc e licitū qz tuc datur tm ptanto et
et vtrobiqz fit translatio va dñi **S**i aut no est contractus iuste
empcōis et vendicōis quis solū beat nom sz i veritate ocel
sio et solū p expectacōne dant .100. floz et qz ille mutuans
expectat et tacet a repetitōe vel saltis renūciat iuri suo repe
tendo p. 100. floz. ānuis et ta diu donec psaluāf mille floz
Dico qz simpliat e vsura quicqd inde leuat **E**tia si de mille
floz no daret n vnus floz in anno pmo n vnic? obulus **E**z

tñ mille floz sunt ita vtiles ciuitati h2 heydel. et amplius q̄
sunt. 100. flozem et t plus profunt. 100. floz qui ide dantur
q̄ si h2es mille floz **I**git videt q̄ tract2 sit licit2 qz nulle
pti nocu2 s3 vtriqz pficu2 **R**ñdeo nō sequit tract2 ille est
licitus qz neutra p̄cū ē nocu2 s3 vtiqz vtalis qz etiā requirit
equalitas int datū et acceptū et q̄ aliq̄s vendit hoc qd̄ est
ab eo vendibile s3 vsurari2 vedit tps qd̄ nō h3 vendē qz per
pectacōe caput pecūias **P**ro viij dclōe dubitat **E**t ponat ca
sus q̄ ego vendā t domū meā p̄treētis floz et etiā valeat
ccc. floz et aductū ē q̄ dēas eos m̄ solue infra primū ānum
qd̄ si nō feceris dēs michi dare. l. floz hoc est de centū. v.
Quero. v. hoc sit licitū **R**ñdo ponē octauā dclōz q̄ si i āno
aliūde h2ez. cccc. floz de demo mea tūc licite possuz cape
im̄neat piculū domū medio tpe q̄ ego habeā illd̄ piculuz
vbigra cōburat dñs tūc dāpnū dz eē meū **R**ñ ē qz prius fuit
sti in tali piculo añ vendicōz et ap̄t hoc accipis. l. floz locā
do vni domū et etiā q̄ dom2 de die in diē indiget reforma
tione s3 si n̄ submittā me tali piculo videt michi q̄ sit vsura
et q̄ illos. l. floz leuē de tcentis rōe expectacōis ac si aliūz
de acsissem sibi. ccc. floz et leuarē ānuatum inde. l. **I**tem
iuz hoc arguit ego vendo t vnū pratū p̄ ccc floz quos dēs
m̄ solue infra annū qd̄ si nō fecis ego leuabo semū qd̄ crescet
videt michi hoc licitū et debite dclōis apposicō qz si modi
cū crescat modicū dabit **S**i multū multuz qz nichil rōnabiliē
videt ex hoc q̄ pprietas et dñium vident sub dclōe trāsla
ta in aliū videlicz si et iquantū ddeat michi tricētos flo. et
cū hoc submitto me piculo et expēsis **S**ecus est si alē fecissz
expensas et ego leuarē fructus tūc est in iustū **P**ro ix dclōe
dubi. **E**t ponat cāus talis **D**ñs dux ludeuico dom2 h2 opz
pidi heydel. idigz pecunys et tdit i pign2. 16. **M**iliti ditissi
mo **H**eydelberge q̄ dat duci ludeuico mille flo. **E**t. b. mis
les accipit adse heydelbergā et h3 clauēs portaz q̄ cedūt tā
inscurris quā vngeltē i decimis de iuris dclōib2 et breuiter

quicquid dux luduic2 aduenit de heydelberga et suis attine
 cys leuare hoc s. b. militi ccedit ta diu donec mille flo. p. sol
 uant rindeo si. b. miles heat defendere oppidu heydelberg
 et face expesas et labores et pone se in piculo et isti puen
 tus quos anue leuat equiualer istis iux estimacoez **D**ico p
 ocloe q7 e licitu si no habeat respct2 ad pecuniaz ccessioez
 q7 roe ccessiois. b. miles aliunde desuit subeudo talia onera
 et q7 non nimis excessiue gnet ducē luduicū aliunde apperz
 mequalitas et foret illicitū **E**t hic discret2 ccessoz dz diligē
 ter et bn i vestigare q7 q7tū quare et iformare eū qui impig
 nus accipit oppiduz villā vel castz p dia vineas agros et sic
 de alps qualiter ille ctract2 sit factus et pro quo dant sibi red
 ditus puent2 pensioes et quib2 piculis submiserūt an rōna
 ccessiois leuet talia tūc e usuraria impietas et cū iā illd e val
 de cōc int nobiles et surda auere transeūt quo emittāt val
 de gue pctm usure **V**n2 em iude2 capit vnū denariū p cces
 sione vn2 florem pseptimanā et repiunt aliq q7 rōe talis cō
 ccessiois pro vno flo. rindebūt i vna septimana r dñ ita q7 oī
 āno decētus flo. leuat xx vel xxx flo. et e maxia usura. quare
 tales vt saluet aīas suas sunt de restitucōe informādi si pnt
 hā qbus e restitucio facienda aut alia pctā sua p eleōsinas
 et ppa opa redimē **Q**uid em proderit hoī si totū mūdū lucz
 ref et aīe sue decremētū paciat **V**ideāt insup filij et hēdes
 q7 bona sic male acq̄sita submtrāt quo sūt male fidei posses
 sores vt talia bona n̄ sint eis sicut suis pdecessozib2 occasio
 dāpnacois et de istis hnt diligent iuestigare q7 ignorantia
 non excusat eos a pctō **A**lius cāus e soz e paup mercator et
 vadit ad platonē diuitē rogans eū vt cōcedat sibi 100 floz
 cū quib2 ipse soz vult negociari et quicquid lucratur fuerit dar
 bit dimidiū lucri plōm ita cum si pdiderit ipse plō dimidiū
 dāpm portabit ita breuit q7 plato dz fortune lucri vel dāpm
 recte sicut soz submitta **N**on hoc sit plōm licitū **S**i em soz spo
 lietur iā plō pdidit. l. flo. vel si aliunde negociando dāpnū

incurrat illi? dampni plato medietate portabit. Et videtur michi p decia dcloe q7 simplz vt caus pponit illa ouencio e li-
cita ex pte plonis Et ro qz soz hz labores et fatigacoēs et ex-
posuit se maiori piculo qua plo qz piculo dāpnificacois quo
ad pdicōz Itē piculo maris latronū et multoz aliorū ergo
p istis dz sibi fieri aliqualis refugio poito eē q7 cū illis c flo.
vel lucrēf Si dicit q7 hoc n̄ sufficit qz p hoc nō ē satisfactū
labori soz et fatigacoib? et tu es forte i domo tua et q̄scis
nec es sub sole ardoze imbre. piculis et alyp i comodis sic soz
sz sec? eēt si ouemres secū siue lucraf soz siue pdat tu cū vis
sibi plaborib? suis dare aliqd ad recōpensaz qd rōnale fue-
rit sz tot et tātis piculis et alyp i comodis Ali? cas? ē iob.
ē paup et venit ad petz petēs ab eo ut dcedat sibi x flo. pe-
trus di. n̄ hēo pecuias sz vina Si vis a me emē vnū plaustrū
vini et dat sibi vnū plaustrū vini pro decē flo. et dicit petr?
ad iobēz ecce illud plaustrū vini ē mō tuū vis michi reuēdē
et dabo t̄ p̄mptā pecuniā **J**ob. necitate artat? et āgar. at?
di. placz et reuēdit sibi plaustrū vini i eod loco manēs p sex
aut viij flo. quos pe. statū sibi reddit Et ita **J**o. obligat̄ pe-
tro in x floz rōe p̄ie vendicōis facte An hoc sit licitū Dico
p ix dclōe q7 iste dtract? ē plus q7 iniqu? qz cogit iob. emē
vinū adplacitū pet cogētis et cogit statū reuēdē i eod loco
p̄miori p̄cio et i quo ē mutacō sc̄tā q7 vinū qd statū an̄ valuit
x flo. et tā subito nō valz n̄ sex vel octo et tales pessimi vsu-
rari iudeis i hoc detiores iducēdi p̄mo cogendi sunt ad re-
stitutōz et cū hoc ptali nephanda p̄petracōe ē eis p̄nia salu-
tatis i iungenda **Q**uerit̄ p̄xi dclōe si licz emē reddit? ad vi-
tā m̄deo q7 ē cas? dabilis vel sunt cas? dabiles in quo vel i
quib? ē illicitū ita q7 vni p̄sone et quo ad suā itencōz ē licitū
et alī p̄sone vel quo ad suā itencōz ē illicitū et ergo silr̄ m̄dē
sic vel nō **N**ō ē cautū eo q7 in talib? p̄actis idiffinita cōir-
accipit̄ p̄ vli qz si dicēs ita ē licitū **P**ossz credi q7 oib? esset
licitū vel iquocūqz cāu **S**i di. q7 nō possz credi q7 nulli esset

licitū vel ī nullo cāu qđ non est v̄m. **V**idetur itaq; michi qđ h̄
 iob. sit valde et p̄diues potens se bñ iuuare cū licitis labori
 bus ad t̄nseundē h̄ac mortalē vitā emat reddit? ad vitā su
 am quasi diffides de dei prouidētia vel ut possit sine labore
 ocari et tñ h̄re satis exp̄uisiōe reddituū qđ ē illicitū sibi emē
 reddit? ad vitā suā qđ hō nascit̄ ad laborē sic auis ad volād
 et militia ē vita hoīs sup̄ iras et ē supflua sollicitudo qđ re
 p̄bat dñs. d. **N**olite solliciti eē r̄c **I**tē si sis diues ecciastic? et
 satis hēs de bonis eccie r̄c et emis et reddit? ad vitā est
 illicitū **I**tē si sis diues laycus et hēs filios et tu emis filijs
 tuis reddit? ad vitā exp̄s̄e uel implicite vel eēncialit̄ inten
 dens eos a laborib? et iugo filijs ad e p̄c̄s̄is eripe vt ociosi
 t̄nseant et voluptuose viuāt sic p̄lex qđ sit ī magnis et opu
 lentis cuilib? quo ad ciues vel burgenes et eorū filios qui
 de talib? redditib? ad vitā viuūt p̄p̄ose luxuriose dissolu
 te et ociose et p̄entes ipsoꝝ vel aīa m̄mia sollicitudie p̄ suis
 filijs celātes et mō carnali amore eos diligētes nō p̄curauē
 nō vsq; quaq; flagellū dei et v̄ndictā euadēt r̄c **A**lius cas? ē
 nā ē valde cōe hic ī p̄tib? **V**bi sunt creūta v̄inoꝝ qđ pe
 trus vince cultor vadit ad iobēz diuitē ēca festū natiuitatis
 xp̄i aut pasce aut pentheco. aut alio tpe lōge añ autumpnū
 et petit sibi dcedi pecūias sup̄ v̄ina a iobē leuandas **N**ō ve
 niente autūpno. ueniūt pe. et iob. et cōputāt pe. leuauit ī
 rōe mutuū a iobē. xxx. flo. et capit tria plaustra v̄inū qđ bñ vā
 lent pro tūc. xxxvj. floꝝ **S**ed iob. vult h̄re p̄ xxx flo. rōe cō
 cessiōis **E**t breuīt si paul? veniret et vellet v̄ina emē ip̄e nō
 possit remissi? emē qđ pro xxxvj. floꝝ q̄uis iob. hēat pro xxx
 qđ diuan̄ dcessit petro pecūias an illd sit licitū **E**t pono r̄ij
 dclōz qđ sic casus sonat ē simpl̄ r̄ illicituz et ē manifesta vsura
Si q̄s vendēt pannū aut blada carius qñ non dat̄ prompta
 pecūia **A**lius casus iob. diues qđ h̄z multa blada vel frum̄ta
 ī messe qñ cōit̄ sunt ī bono foro dcedit petro r̄ vel .c. malora
 s. ligimis silē sub illa d̄cōne qđ ēca festū pasce qñ cōiter sunt

cariora dicitur ipse pe. reddere malorum pro malorum vel saltem dare tantum
de pecunia quantum pro tunc valebat Item aliqui apponunt illam aditionem
verbigram Job. dicit ecce cedo tibi unum malorum et tu pe. da
bis michi unum malorum circa festum pasce aut tantum de pecunia quantum
tunc valz iforo ita tamen quod in parte mea est acceperit malorum vel pec
cuniam an hoc sit licitum Dico proinde. dicitur quod illicitum est. et est
sensus usure valet enim tamen sic si dicerentur Ecce in messe cedo tibi
medium florenz ut circa festum pasce des michi plus Item aliqui peyo
res usurarij faciunt sic quod ad veniente pasce dicunt ego nolo
blada sed pecunias et pauper non habet solvere et nec vinum nec relinquunt
et permittunt sic stare usque ad messes iterum redigunt pecunias in
blada circa festum pasce unum malorum solvit unum florenz. pro isto flo.
petit duo mal. in messe et forte iterum permittit ista duo mal. sta
re usque ad sequens pasca quando frumenta iterum sunt cariora et valent
forte duo malora duos florenz. et ita dicitur pro aduultum Alii casus
iob. est diues et habet vaccas quas dedit pauperibus pro medio vitu
tulo inde proventuro et pro uno malora siliginis Hoc est de qualibet
bet vacca tamen et iob. stabit ipse si vacca moriat aut a rap
toribus vel lupo capiat et isti pauperes nutriunt se de vacca quo
ad lac caseum butirum etc An hoc sit licitum Ibi dico pro dicitur
quod non aliud indecens inueniat vel assit sed sic casus proponit illud est
licitum Non quod vacca est mea et cedo tibi sic dederit tibi domum meam
pro qua postula est iustum locagium factum non minus quod tunc non vi
deo diuersitatem in occasione vacce vel potius locacione quam in lo
cacione domus mee quam si combureret aut destrueret ego essem so
lus in dampno quam saltem non pro inhabitatore combureret Hoc est
quam in habitas non esset in causa combustionis ipse non portaret dampnum
si autem esset in causa tunc aliquid esset et ita si petrus cui locauit vaccam
sit negligens circa eam quod moriat vel a lupis rapiat ipse tenet
eam solvere Item pro prima dicitur dubitat. Vt licitum sit agrega
re blada vna ligna fenem et silia et suare illa ea intentione
ut quando sunt in caro foro quod tunc ipsarum rerum possessor eas vendat
et lucretur Si dixeris scilicet illicitum esse simpliciter tunc penes te

20.

ementes pullos aucos poma sal pisa caseos oua farina et si-
milia sy peccaret qd falsuz e qz in coitatibz tales hoies sut
necessary sic et panmide et insutores **I**te non ois ho pt in
autupno tm de vino vna vice sibi copare qz sibi ptotu annu
sufficiat **N**ec i messe tm d bladis **I**git in re publica necesse
e vt aliqui vendat talia vel ingrosso vel i duallu indigentibus
Et quare no possent vende cari qz ipsi emerit ppt labo-
res curas et picula q tpe medio sustinuerit **P**uta si vinum ef-
fluxisset **S**i putruisset si mures et glires blada deuorassent
Si ignis cobussisset et sic de alys piculis **V**extn hec intens-
coes hoim sunt examinade na si quis desideret seu vellet qz
vnus modius frumti qz emit p vno floreno ad tanta karistia
venit qz valet xxxvj. floz etiam si paupes drent mori fame
vel si aliqui diuites tantum emerent de vinis et frumtis qz
ex hoc fieret accntalis caristia ex eoꝝ empcoe et detencione
procul dubio foret illicitu et procedet ex radice auaricie et
in ordiata cupiditate et eet repbensibile sicut ecouerso eet
meretoriu et laudabile qz aliqs diues versilr pcognoscens
futura fame ogregaret multa blada vt paupibz in opia pres-
sis ne fame morerent succurreret aut gtis dando aut aliunde
remisse vendendo paupes no guando **Q**uis em vellet dice
qz in nullo cau illicitu esset prefata bona et silia cōgregare
Quis econt vellet dice saltē rōnabiliē qz in oi cau et cuilibz
licitu eet **E**t dz cuilibz ppt sacdotes q no dnt esse caupones
seu mercatores emedo talia et reseruando vt inde ditentur
Manifestu nanqz e ex hystoria gen. qz ioseph vir deo carus
sanctus in domo pharaonis pscus future famis septē annis
durature fecit prouisiōz singula horrea replēdo ex quo mltas
gentes fecit regi egypti subiectas et tributarias vrgente pe-
nuria eos compellente.

Deo gratias.